Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД YНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...етэмнай 1921 оной ...ябриин 21-hээ гарана | № 131 (13925) | 1975 оной июниин 5, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Д. Д. ГОНЧИКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, сэрэгэй комиссариадуудта олон жэлэй туршада hайнаар алба хэhэнэйнь, республикын ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссар Дугаржаб Джалсанович **Гончиковые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной июниин 4.

...ПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТҮСЭБhӨӨ ГАДУУР 8000 КУБОМЕТР

...бан жэлэй түгэсхэхы ... даабарие болзор... урид дүүргээд, бухы ...жэлые амжалтатайгаар ...хэ гэжэ Итанцын лес...озой модошод мүрысэ...дэнэр энэ зорилгоёо ...лжэ, жэлэй эхинhээ ...нгаа эршэ hуладхана-

...тиин ээлжээтэ XXV ...е ерэхэ жэлэй фев...соо зарлаха мэдээсэл-...илсаад, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэхэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ hара бүхэнэй даабари үлүүлхэ гэжэ коллектив шиидээ. Тэдэнэй хэлэhэн үгэ бодото хэрэгүүдээр батадхагдана.

Леспромхозой коллектив модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ жэлэй табан hарын түсэбые болзорhоонь долоон хоногоор урид дүүргээ. Леспромхозой модо бэлэдхэлэй бригада, мастерска участогай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ олон түрүүшүүл шалгаран гараа.

Л. С. Мельниковэй, В. М. Шутовай, А. А. Гончаровой, С. Ф. Пантелеевэй даадаг модо бэлэдхэлэй бага комплексно бригаданууд даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэ бригаданууд халаанай даабариhаа гадуур 20—30 кубометр модо бэлэдхэн таллуулдаг болоо.

Модошод таба hарын түсэбhөө гадуур 8000 кубометр модо таллуулха зорилго урдаа табинхай. Партиин XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын түлөө мүрысөөн модо бэлэдхэлэй пунктнууд, мастерска участогууд, бага комплексно бригадануудай дунда дэлгэржэ байна. Hайнаар, ехээр, хямдаар гэhэн уряатайгаар энэ мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнэ.

Н. ТЮРНЕВ.

...ДШАЛБА

...нэй орденто ЛВРЗ-...эрэм хайлуулдаг це...оллектив hара бүриин ...абари үлүүлэн дүүр-...социалис мүрысөөндэ ...нэ. Эдэнэр Агууехэ ...совет арадай илаhаар ...лэй ойдо зорюулан дэ...эгдэhэн уялга абаhан ...рбэн hарын даабари ...дуур 120 тонно про-...гаргахаар абаhан уял-...125 тоннодо хүргэhэн ...нэ цехэй коллектив ...ни гаргаха табан hа-... даабари болзорhоонь ...хоногоор уридшалан ...нэ, түсэбhөө гадуур ... продукци гүрэндэ ...аа.

Манай цехэй коллектив ...ны жэлэй даабари-...дуур 300 тонно про-...гаргаха даабаритай. ...эн табан hарын урэ ...раад үзэхэдэ, энэ зо-... бэелүүлхээр лэ хэ-...ди, — гэжэ тус це-...альник А. С. Тапха-...улна.

Манай корр.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, hҮ, ҮНДЭГЭ ХУДАЛДАХА ХАХАД ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЖЭ БАЙhАН ТУХАЙ

1975 июниин 1-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	hүн	Үндэгэн
Баргажанай	77	72	—
Баунтын	77	92	—
Бэшүүрэй	83	80	110
Зэдын	94	72	91
Яруунын	48	73	—
Загарайн	97	79	181
Захааминай	84	81	—
Кабанскын	61	80	92
Хэжэнгын	65	78	—
Хурамхаанай	65	74	—
Хяагтын	83	80	78
Мухар-Шэбэрэй	67	85	155
Ахын	121	54	—
Прибайкалиин	105	75	—
Хойто-Байгалай	43	85	—
Сэлэнгын	97	74	—
Түнхэнэй	86	77	—
Улаан-Үдын	97	78	83
Хорниин	107	78	89
Республика бүхыдөө	78	78	84

САРАТОВСКА ФЕРМЫНХИД ТҮРҮҮЛНЭ

Улаан-Үдын аймагай hаалишад hү hаали дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. hара бүхэнэй дүнгүүд гаргагдажа, социалис мүрысөөнэй ябаса тухай ходо дуулгагдана.

Мүнөө үедэ Калининай нэрэмжэтэ совхозой Саратовска hаалиин фермын коллектив (даагшань С. П. Власов) аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Үшөө апрель hарын дүнгөөр КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр энэ фермэдэ түрүү hуури үгтөө hэн.

Фермын hаалишад байгша оной эхинhээ хойшо үнеэн бүхэнhөө 964 килограмм hү hаагаа гэхэ гү, али 2082 центнер hү тушааhан байна.

Совхозой hаалишадай дундаhаа үнинэй үнеэшэн Елена Федоровна Кобылкина шалгаран ябана. Энэ хүмнай дүрбэн hарын туршада үнеэн бүхэнhөө 1373 килограмм hү hаагаа. Тиихэдэ hаалишад О. С. Гребенщикова, А. П. Емельянова, Е. П. Власова, Е. М. Казазаева гэгшэд үнеэн бүхэнhөө мянга гаран килограмм hү hаанхай.

А. НАГАСЛАЕВ.

...ҮҮШҮҮЛЭЙ ...ШЭЭГЭЭР

...лга-хабсаралгын 834-...оездын коллектив hүү-...элнүүд соо барилга ...өөр, hайн шанартай-...жэ, саг болзор соонь ...лгада тушааха талаар ...эды амжалта туйла-...ха юм. Коллективнай ... табан жэлэй тү-... жэлдэ 3 миллион ...нган түхэрнгэй барил-... даабаритай. Бидэнэр ...он соо ЛВРЗ-гэй по-...кын байшан, барил-...аралгын 599-дэхи ... коллективтэ про-...на бааза барижа ... даабаригайбди.

...олохон хүдэлмэри-... ЛВРЗ-гэй поликли-...барилга дээрэ хүдэл-... В. Ц. Санданов, ...азанцева гэгшэдэй ...илдэг бригадануу-...лективүүд эндэ дотор ...үдэлмэри хэнэ. Эдэ-...ан бүриингөө дааба-...-20 процентээр үлүү-...ргэнэ. Байгша оной ... hара соо энэ барил-...э 242 мянган түхэриг ...лагдаха юм hэн. Ба-...й hайнаар хүдэлhэн ... 341 мянган түхэ-...ал хэhэн байна.

... 834-дэхи поездын ...ив түгэсхэхы жэлдэ ...н түсэбөө сүм бэе-... тула яhала оролдо-...лалай түрүүшүүлэй ...эр хүдэлhэн барил-... түгэсхэхы жэлдэ ...уялгаа бодото дээ-...лүүлхэ бээ.

В. ВИКТОРОВА,
...рилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын ...үсэблэлгын таhагай начальник.

КВАРТАЛ БҮХЭНДЭ ТҮРҮҮЛНЭ

Римма Раднаевагай Закаменск хотын мяханай комбинадта хүдэлжэ эхилhээр арбаад жэл болошобо. Үнгэрhэн энэ үе соо залуу басаган мал үүсэлэлгын цехтэ хүдэлжэ байна. Тиигэхэ зуураа даабарита ажалдаа оролдосотой hайнаар хандажа, мяханай цехэй эрхим хүдэлмэрилэгшэнэй нэгэн болонхой.

hара, квартал бүхэнэй түсэбтэ даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг энэ нүхэр коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэhөөр үнинэй. Тиигэхэдэ 1973, 1974 онуудай туршада дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдтэй ябаhанайнгаа түлөө «Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэhэн тэмдэгээр шагнагдаа.

Нүхэр Раднаева залуу хүн. Тиигэбэшье мал үүсэлэгшын мэргэжэл hайнаар шудалhан энэ нүхэр мяханай комбинадта хүдэлхөөр ерэhэн залуушуулые дахуулан ябажа, мэргэжэлдээ hургахые оролдоно. Мүнөө намарай мал үүсэлэлгын халуун хаhада тус цехэй коллектив hайнаар бэлдэжэ байнхай.

Закаменск хотын мяханай комбинадай коллектив КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсанхай. Мал үүсэлэгшэ Римма Раднаева табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй үйлэдбэриин түсэбые болзорhоонь 6 хоногоор уридшалан 102 процент дүүргэхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. Раднаева.
С. ШАГДУРОВАЙ фототекст.

А. Н. КОСЫГИН О. ФИШЕРТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байhан Германиин Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр О. Фишертэй июниин 3-да Кремль соо уулзаба.

Хани барисаанай, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союзай ба ГДР-эй хоорондохи политическэ, экономическа харилсаанай асуудалнуудаар hанамжануудаа хэлсэhэн байна. Энэ харилсаан социалис ба коммунис байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ, Европо түбидэ эб найрамдал, аюулгүй байдал хангалгада шухала нүхэсэл болоно гээд хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглэгдээ. Хоёр ороной ба социалис хани нэгэдэлтэ бүхы гүрэнүүдэй арадуудай аша туhада Советскэ Союзай, ГДР-эй хоорондын аха дүү ёhоной али бүхы харилсаа холбоон саашадаашье хүгжэхэ юм гээд этигэн найдажа байhанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

(ТАСС).

НҮХЭД А. А. ГРЕЧКО, П. Н. ДЕМИЧЕВ hУНГАГШАДТАЯА УУЛЗАБА

Хотын предприятинуудай ба барилгануудай хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, соёлой ажал ябуулагшад, hурагша залуушуул, Совет Армиин сэрэгшэд июниин 3-да М. Горькиин нэрэмжэтэ Ростовско драмын театр дотор суглараа. Ростов-на-Дону хотын Пролетарска hунгуулиин округhоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй обороной министр Советскэ Союзай Маршал Андрей Антонович Гречко hунгагшадтаяа эндэ уулзаба.

КПСС-эй Пролетарска райкомой нэгэдэхи секретарь А. Г. Шелагин уулзалгые нээгээ.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — тоhо-өөхэ үйлэдбэрилдэг «Рабочий» гэжэ комбинадай газогенераторщик, Социалис Ажалай Герой И. Т. Поляков А. А. Гречкын ажаябадал болон ажал хэрэгүүд тухай хөөрөөд, коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй кандидадуудта hунгалтын үдэр бүгэдөөрэн дуугаа үгэхыень бүхы hунгагшадые уряалба.

Эндэ үгэ хэлэгшэд Ленинскэ партиин, Совет гүрэнэй дотоодын ба гадаадын политикые, партиин Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Политбюрогой ажал ябуулгые ехэтэ hайшаажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

А. А. Гречко суглараашадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлэбэ. Россин Федерациин засагай дээдэ зүргаанай депутадта кандидат болгон тэрэнние дэбжүүлhэн Пролетарска hунгуулиин округой ажалшадта гүнзэгы баясхалан хүргэбэ.

* * *

Ярославль хотын Ленинскэ hунгуулиин округой hунгагшад РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй культурын министр Петр Нилович Демичевтэй июниин 3-да Ленинэй орденто Ярославска мотоорно заводой соёлой ордон дотор уулзаба.

Тус уулзалгые партиин Ленинскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Б. П. Васильев нээгээ.

«Автодизель» нэгэдэлэй генеральна директор А. М. Добрынин — депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — суглараашадые П. Н. Демичевэй намтартай танилсуулаад, коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй кандидадуудта hунгалтын үдэр бүгэдөөрэн дуугаа үгэхыень бүхы hунгагшадые уряалба.

Үгэ хэлэhэн нүхэд hунгалтын бэлэдхэлээр үүсхэгдэhэн ажалай ба политическэ угаа ехэ дэбжэлтэ тухай тэмдэглээ. Манай областнин hунгагшад коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудта дуугаа үгэхэдөө, түрэл Коммунис партиин түлөө, социалис Эхэ оронойнгоо саашадаа хүгжэн hалбархын түлөө, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай мандахын түлөө дуугаа үгэхэ байна гэжэ мэдүүлбэ.

П. Н. Демичев суглараашадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Ф. Д. КУЛАКОВ ВОРОНЕЖСКО, ЛИПЕЦКЭ, ТАМБОВСКО ОБЛАСТЬНУУДААР ЯБАБА

ВОРОНЕЖ, июниин 3. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаков Воронежско, Липецкэ ба Тамбовско областьнуудаар хэдэн үдэрэй туршада ябаба. Тиихэдээ хэдэ хэдэн районуудта, колхозууд болон совхозуудта, ажахынууд хоорондын нэгэдэлнүүдтэ, хүдөө ажахын научна эмхи зургаануудта хүрэhэн байна.

Нүхэр Ф. Д. Кулаковой районуудаар ябахадань, КПСС-эй обкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд: Воронежско областиин — В. И. Воротников, Липецкын — Г. П. Павлов, Тамбовскын — В. И. Черный, мүн партийна, Соведүүдэй бусад хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ябалсаа.

„САЛЮТ-4" ГЭЖЭ СТАНЦИ ДЭЭРЭhЭЭ

Атмосферын саанахи телескопуудhаа абтаhан онсо hонин мэдээсэл

Астрономуудай эртэ урдын прибор — телескоп «Салют» гэжэ замбуулинай түрүүшын станци дээрэ тодхогдоод, дэлхэйн хүреэгэй газаа тээ гараhан юм. Тэрэ станци дээрэхи «Орион» гэжэ астрофизическэ обсерватори одо мүшэдэй аймагые замбуулинай дайдаhаа саг үргэлжэ адаглан шэнжэлдэг болоhон байна. Удаа тээнь «Союз-13» онгосын космонавтнууд, тэрэнэй hүүлээр — «Салют-4» станциин экипажнууд тиимэ шэнжэлгэнүүдые хэдэг болоhон байгаа.

Урда тээнь мэдэгдэхэгүй байhан шад улаан, яб ягаан ба рентгенэй диапазонууд огторгой замбуулиндахи хэдэ хэдэн үзэгдэлнүүд тухай, одо мүшэдэй ба галактикануудай хубилалтын элдэб шатанууд тухай ойлгомжые үргэдхэhэн байна.

Рентгенэй элшэ туяа тухай эрдэм наука — астрономидохи тон hаяын hалбари болоно. Наранhаа рентгенэй хүсэтэ элшэнүүд сасардаг гэжэ дүшөөд оной үеэр эрдэмтэд элирүүлээ бэлэй. Гэхэтэй хамта, арбан гурбан жэлэй урда тээ астрономууд рентгенэй элшын сасардаг шэнэ үзэгдэлые — тэрэнэй галактическа үзэгдэлнүүдые «шүүрнүүдтээ» оруулан бариhан байха. Атмосферын саана гаргагдаhан ракетэ дээрэхи аппаратурын туhаламжаар тиигэжэ бариhан юм. Сасаран тарадаг рентгенэй элшэ Скорпион гэжэ бүлэг мүшэдhөө тиимэ прибороор тэмдэглэгдэн абтаа.

Мүнөө үедэ иимэ элшэ сасадаг 160 гаран бэе бодосууд мэдээжэ болонхой. Тиимэ элшэ гансашье одо мүшэдhөө бэшэ, мүн галактикануудhаа, галактикануудай хоорондохи зайhаа сасардаг гэжэ элирүүлэгдээ.

Космонавтнар Петр Климук, Виталий Севастьянов июниин 1 ба 2-то ехэ толитой рентгеновскэ телескоп хэрэглэн, астрофизическэ туршалга хээ. Тиихын тула Скорпион, Дева, Лебедь гэдэг бүлэг мүшэдые hунгаhан байна.

Рентгенэй астрономиин талаар хэгдэдэг шэнжэлгэнүүд ба туршалганууд захагүй замбуулинай нюусые бүри hайнаар тайлбарилан мэдэхэ хэрэгтэ туhалха байха.

(ТАСС).

Арадай дружинанууд бэхижэг лэ

Научно-практическа бүхэсоюзна конференци июниин 3-да Москвада хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Ниитын гурим сахиха, гурим эбдэгшэдтэй тэмсэхэ арадай hайн дуранай дружинануудай, дотоодын хэрэгүүдэй органуудай хоорондохи харилсаае hайжаруулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр генерал-полковник Н. А. Щелоков конференци нээгээ.

СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо генерал-лейтенант Б. Т. Шумилин элидхэл хэбэ.

Орон доторхи ниитын гурим сахидаг, гурим эбдэгшэдтэй тэмсэдэг эмхинүүдэй дунда арадай hайн дуранай дружинанууд гол үүргэ дүүргэнэ гээд конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Эмхидхэгдэн байгуулагдаhанhаа хойшо эдэнэр бэхижээ, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо.

Тусхай шэглэлтэй дружинануудай, комсомолой оперативна отрядуудай ба ниитын гурим сахилгада хабаададаг ниитын бусад эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлөө конференцидэ хабаадагшад халан абалсаа.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, министерствэнүүд ба албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд конференцидэ хабаадаа.

(ТАСС-ай корр.).

ЗЭБСЭГ ХЭРЭГСЭЛНҮҮДЫЕ БҮТЭЭН ГАРГАЛГАЯА ЗОГСООХО!

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УРЯА

Эб найрамдалай ба шахардуу байдал hулаaруулхын түлөө тэмсэлдэ туйлагдаhан илалтанууд уласхоорондын шэнэ байдал хангаа, дэлхэйн арадуудай дунда этигэл найдабари, урма баяр түрүүлээ.

Эб найрамдал хангагдаха аргатай байна. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангажа шадахабди.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд нэгэдэлтэйгээр тэмсэхэдээ, бата ба үнэн зүб эб найрамдал тогтоохо замда үшөөл ушаржа байhан бэрхэшээл түбэгүүдые дабажа, эзэрхэг түримхэй ябуулга, дарлалта мүлжэлгэ, үлэсхэлэн ба үгытэй ядуу байдал хүн түрэлтэнэй ажабайдалhаа хэтэдэнь зайсуулжа шадахал.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга шахардуу байдал hулаaруулгые тэхэришэгүй болгохо хэрэгтэ тойбо татана. Тэрэ ядерна дайнай аюул үшөөл тохёолдуулжа байhаар. Шахардуу байдал hулаaруулга энэ аюулые буурулаа, гэбэшье зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга шахардуу байдал hулаaруулха хэрэгтэ тойбо татана.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга үргэн ниитэ ажалшадай байдал улам муудхаана. Юумэнэй үнэ сэн хүндэрнэ, мүнгэнэй үнэ унана, экономико доройтон hуларна. Энэнь арад зоной байдалые хүшэр бэрхэшээлтэй болгоно...

Бүхы дэлхэй дээрэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын тула хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангаха, хүсэеэ нэгэдүүлхэ зорилго урдаа табидаг бүхы правительствануудые, парламентнуудые, ниитын бүхы хүдэлөөнүүдые, эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг эмхинүүдые политическэ партинуудые, профсоюзуудые, эхэнэрнүүдэй ба залуушуулай, шажан мүргэлэй, социальна болон соёлой эмхинүүдые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет нигэжэ уряална:

Шахардуу байдалые тэхэришэгүйгөөр hулаaруулхын тула **зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаяа зогсоохо!**

Уласхоорондын экономическа шэнэ байдал түргөөр тогтоохын тула **зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаяа зогсоохо!**

Эб найрамдал хамгаалхын, шэнэ байдал байгуулхын тула **зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаяа зогсоохо!**

Ядерна ба хүн зониие олоорнь хюдаха бүхы түхэлэй бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга хорихын түлөө **хамтаараа** тэмсэхэ!

Бүгэдэ ниитын ба хүсэд дүүрэнээр зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ хуряахын түлөө **хамтаараа** тэмсэхэ!

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха бүхэдэлхэйн конференциие дары, түргөөр зарлахын түлөө **хамтаараа** тэмсэхэ!

Стокгольм, 1975 оной июниин 2.

Яруунынхидай үүсхэл дэмжэнэбди

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ

... үхэршэнөөр ажаллажа ...эр нилээд үнинэйб. ...даа минии малай гүүр-...л даажа абаад байха ... ажахымнай hүрэг ха-...уудаа, гунан үхэрнүү-...аунтын хадалиг бэл-...дэ абаашажа, адуул-... бэлэй. Тиимэhээ ээз-...хэбтэhэн тэрэ дайда-... гансал адуун hүрэг ...эгдэдэг байгаа.

...лэй хэдэн жэлэй тур-... манай совхоз энэ ехэ ...эрие үрэ ехэтэйгээр ...хын тула горитой ...ал хандуулдаг болоо. ... гэхэдэ, жэл бүри ... малнай олошоржо, ...таа дуран соогоо бэл-... бэлшээриин газар ду-...даг болоо бшуу. Тии-... Тэлимбын захагүй бэлшээридэ хашараг, гунан үхэрнүүдээ бултыень шахуу абаашажа адуулна.

Энэ бэлшээридэ hүрэг мал туужа хүрэхэнь нилээд хүшэр. Арба гаран хоног соо харгыгүй үргэн шэрэнги соогуур мал туужа абаашахадаа hэримжэ ехэтэй ябаха шухала. Юуб гэхэдэ, харгыдаа үхэрөө гээхэ ушар яhала ушардаг. Мүн зарим жэлдэ хура бороотой байбалнь, гол горхонууд үерлэжэ, хэдэн хоногоор hаатахаш. Хэды иимэ бэрхэтэйшье hаань, бидэ жэл бүри мал абаашажа бэлшээхые оролдонобди. Жэшээлбэл, урзанда тэндэ 800 хашараг абаашаад, зунай зуун хоногой туршада үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммаар нэмээhэн байнабди. Нёдондо 1000 үхэр абаашагдаа. Зүгөөр үнгэрэгшэ жэл сагай уларил таарамжагүй, хүйтэн байжа, бэлшээриинь ногоон hайнаар ургаагүй. Тиибэшье hаань түхэреэн сүүдхын туршада малаа бэлшээхэдэмнай шэгнүүрээ хоногой 950 граммаар нэмээгээ бэлэй. Энэ яhала hайн дүн гээшэ.

Энэ Тэлимбын бэлшээридэ хүрөөд байхадаа бидэ малаа 6—7 бүлэг болгон бэлшээнэбди. Тиихэдээ бэлшээриеэ ваабол hэлгэжэ, үдэшэ, үглөөниинь hоно, батаганагүй, hэбшээ, hалхитай хадын майлаар манабди. Иигэжэ адуулаагүйдэ ногооной хэды үндэрөөр ургаhаншье hаа, хашарагууд түргэн хүшэлдэггүй гээшэ.

Тэрэшэлэн зунай хадалиг бэлшээридэ гарахаhаамнай урда тэжээлэй дабhан тусхай автомашинаар абаашагдана, Энээниие нажартаа малдаа долёолгодог байнабди.

Тэрэ холын хадалиг газарай бэлшээридэ мал харуулхада нилээд бэрхэтэй байдаг. Нэгэдэхеэр, Тэлимбын бэлшээридэ малшадай байха гэр мүнөө хүрэтэр баригдаагүй. Мүн тэндэ хүрэтэр харгын заhабарилагдаагүй дээрэhээ манда нилээд бэрхэшээл ушаруулна.

Зунай эхеэр гү, али намартаа хура бороо үдэрhөө үдэртэ таhалгаряагүй адхаржа, бризент майхан соо байрлаhан үхэршэдэй хубсаhаа хатааха арга байдаггүй. Энээн тушаа совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ хэды хэлээ hэмди, теэд урагша абаха хүн мүнөө дээрээ үгы байhаар. Зунай бэлшээридэ үхэр адуулжа байhан малшад бүхэли нажартаа түрэлхидhөө, гэр байраhаа таhаранги байдаг. Бидэ эдеэ хоолоо, хэрэгтэй эд бараагаа дүтын Карафтидай магазинhаа абанабди. Богонёор хэлэхэдэ, энэ бэлшээри хэды бэрхэтэйшье hаа, хэрбээ hайнаар ашаглабал, үнэгүй тарган мяха яhала элбэгжүүлхээр.

Тээмэндэ Яруунын совхозой малшадай гаргаhан үүсхэл уряатай танилсаад байхадаа, манай бригадын үхэршэд яруунынхидhаа дутуугүй амжалта туйлахаар шиидээ. Жэшээлбэл, зунай зуун үдэрэй туршада малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ 950—1000 граммаар нэмээжэ, мяханай комбинадта үхэр бүхэнөө 350 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр тушааха гэлсээ. Энэ зорилгомнай лаб бэелүүлэгдэхээр. Ушарынь хадаа мүнөө жэл холын бэлшээридэ гарахаар hайнаар бэлдээбди.

Май hарын эсэстэ манай бригада 1200 хашараг, гунан үхэрнүүд Тэлимбын бэлшээридэ туужа гарахань. Үнинэй үхэршэн Владимир Аргасановтай хамта залуу хүбүүд Цыден Шалданов, Доржо Хобраков, Бадмажап Ширеторов болон бусад холын хадалиг бэлшээридэ гаралсахань. Тиихэдэ мантай хамта адуушад адуун hүрэгөө абаашажа, урда мэтэ ошолсохо байна.

Саашань юу хэлэлтэйб? Мүнөө бригадымнай үхэршэд тэрэ холо руу абаашаха малаа гүүртэ болгон эмхидхэжэ байна. Энэ хүдэлмэреэ дүүргэhээр холын харгыдаа гарахамнай.

Б. ДАРМАЕВ,
Аргатын совхозой малай гүүртэнүүдэй бригадир.
Хурамхаанай аймаг.

АРАДАЙ КАНДИДАДУУД

УГАИ МАЛШАН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу шанга үедэ оройдоо 12 наһатай Базар-Сада Наханцаков колхозойнгоо малшан болоһон юм.

— Адуушан болохош, — гэжэ колхозой түрүүлэгшын хэлэхэдэ:

—Шадахагүйб, — гэжэ харюусаһанаашье гүйсэд ойлгоогүй һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөө болотор хамтын мал ажалда таһалгаряагүй хүдэлһөөр. Январиин янгинама хүйтэндэ адуу манаһан, зунай зүлгэ ногоондо үхэрнүүдые һарьдагта туужа гараһаншье ушаралнууд байгаа. 30 гаран жэл соо мал ажалда хүдэлжэ, ажалай һайн дүй дүршэлтэй болоо.

Ахын аймагай ажахынууд олзо доходойнгоо ехэнхи хубиень гүрэндэ тушаагдадаг эбэртэ бодо малһаа олодог юм. Тиихэдэ Б-С. Ц. Наханцаковай ажалладаг «50 лет Октября» колхоз бүхы олзынгоо 75—80 процентые эбэртэ бодо малһаа абадаг. Энэ колхоз аймаг соогоо бултанһаа түрүүлэн һарлагуудые нютагай үүлтэрэй бухануудаар үрэжүүлжэ, хайнагуудые абажа эхилһэн байгаа. Тэдэнээ гүрэндэ тушаахадань, абадаг олзонь нилээд дээшэлээ һэн. Мүн тиихэдэ хайнагууд хадалиг нютагай шэмэрүүн байдалда үсхэбэрилхэдэ эгээл таарадаг юм.

Гүрэндэ тушаагдахэ залуу малые багаһаань һайн гарта бариха хэрэг тон шухалада тоологдоно. Эгээл иимэ ажал дүршэлтэй малшан Базар-Сада Цыреторович Наханцаковта колхозой правлени даалгаһан байгаа.

Үнгэрэгшэ үбэлдөө Базар-Сада Цыреторович 220 толгой залуу хайнаг мал харууһалжа гараа. Энэ жэл сагай уларилай шэмэрүүн байһаниинь ойлгосотой. Сентябриин 25-да үбдэгтэ хүрэмэ саһан ороод, апрелиин эсэс болотор бэлшээри дарагдашанхай байгаа. Гүүртынь малда оройдоо 170-аад центнер үбһэн хүртэһэн юм. Малшан хада уулын үбэр газараар малаа адуулжа, бэлшээриеэ һайнаар хэрэглэжэ, малайнгаа хүсэ тамирые алдуулангүй, гарзагүйгөөр үбэлжэлгын дабаае дабажа гараһан байна.

Ахын аймагай колхозуудай малшадта хүбшэ тайгын арьяатан шоно ехэхэн хохидол ушаруулдаг. Базар-Сада Наханцаков арьяатанай абари зан һайн мэдэжэ, малаа хамгаалдаг, саг үргэлжэ арьяатантай тэмсэдэг юм. Энэ жэл Базар-Сада Цыреторович һая ороһон саһан дээгүүр шонын мүр мүшхэжэ нүхыень олоод, аяар долоон гүлгэ бариһан байна.

Б-С. Ц. Наханцаков айл аймагтаа хүндэтэй болоһоор үнинэй. Ажалша бэрхэ малшан аймагай ба сомоной Соведүүдэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан, мүн Соёдой сомсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүнээр һунгагдаа һэн. Базар-Сада Цыреторович һунгагшадтаяа хододоо уулзажа, өөрынгөө ажал хэрэг тухай, сомоной Соведэй ажал ябуулга тухай, һунгагшадай захилай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тушаа хөөрэдэг заншалтай.

Соёдой сомоной Совет ба эндэхи «50 лет Октября» колхозой правлени нютагай хүн зоной байдал һайжаруулха талаар ехэхэн ажал ябуулдаг. Мүнөө энэ колхозой малшад бултадаа шэнэ гэрнүүдтэ түбхинэнхэй. Колхозой түб Сорог тосхондо хүүгэдэй сад-ясли, һургуули, интернат, соёлой байшан бодхоогдоо. Һунгагшадай захил дүүргэжэ, Тустаа гол дээгүүр хүүргэ баригдаһан юм. Эдэ бүгэдэ хэрэгтэ сомоной Соведэй депутат Б-С. Ц. Наханцаковай хубита ехэхэн.

Олон жэлдэ эрхимээр ажаллаһанай түлөө, нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададалсаһанайнгаа түлөө нүхэр Наханцаков оло дахин КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаһан юм.

«50 лет Октября» колхозой ажалшад һунгалтын урда тээхи суглаан дээрэ бэрхэ малшан Базар-Сада Цыреторович Наханцаковые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар һунгуулиин Ахын 119-дэхи округһоо дэбжүүлһэн байна. Мүн «Улаан-Аха» колхозой колхознигууд, Орлигой дунда һургуулиин багшанар тэрэнэй кандидатурые дэмжэхэ зуураа, этигэл найдабариинь харюулжа шадаха гээд мэдүүлээ һэн.

К. ТУЛУЕВ,
аймагай газетын редактор.

БУТУХАНОВ Н. В.,

Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр, Захааминай аймагай һунгуулиин Захааминай 82-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ЖУКОВА Е. М.,

Улаан-Үдын судна-бүтээлгын заводой электро хабсаргагша, Улаан-Үдэ хотын һунгуулиин Ранжуровска 6-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ЖАМСУЕВ Б-М. Ц.,

КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь, Яруунын аймагай һунгуулиин Витимскэ 72-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ШЕЛКОВНИКОВА Г. И.,

Баргажанай-Адагай загаһанай комбинадай станочница, Баргажанай аймагай һунгуулиин Баргажанай-Адагай 51-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

МИХЕЕВ Н. Б.,

КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь, Захааминай аймагай һунгуулиин Цахирай 85-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

УРГАСАЯ ЭМХИТЭЙ ҺАЙНААР ХУРЯАХА

«1975 ондо ургаса хуряаха, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо автомобильна транспортаар таряа зөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Тиин РСФСР-эй автомобильна транспортын министрэй нэгэдэхи орлогшо Н. В. НИКАНОРОВ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, ингэжэ мэдүүлбэ:

— Энэ жэлдэ ургаса зөөлгэдэ нёдондоной хиһоо һураггүй олон автомашина үгтэхэ байна. Ехэ ашаа тээдэг автопоезднууд олошоруулагдаха юм. Ехэ ашаа тээдэг автопоезднуудһаа ороохо тушаажа абаха элеваторнуудые бэлдэхэ талаар РСФСР-эй Бэлэдхэлэй министерствэтэй хамта ехэ хүдэлмэри хээбди.

Ургаса хуряалгын үедэ оньһото техникэ һааталгүйгөөр хүдэлхэ ёһотой. Тиимэһээ мүнөө мянга гаран тусхай нүүдэл автомастерской бэлдэгдэжэ, агрегадуудые заһабарилхын тула запасной частьнуудые андалдан абалсаха фонд бии болгогдожо байна.

Нёдондо жэлэй дүй дүршэлые хараада абажа, министерствын ба хүдөө ажахын эмхинүүдэй машинануудһаа ургаса хуряалгын тусхай колоннонууд бүридүүлэгдэхэ юм. Эдэнэй ажал хэрэгые тодо наринаар хүтэлбэрилхын тула бүхы автоколоннонуудые түбэй газарһаа жолоодон хүтэлхэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй ургаса хуряалгын үедэ Саратовска областиин жолоошод тодо һайн графигаар хүдэлөө һэн. Автомашинануудай ба рейснүүдэй тоо, мүн эдэнэй элеваторта ерээд, хэды саг соо зогсоһониинь хараада абтадаг байгаа. Ажал хүдэлмэреэ иимээр эмхидхэлгэ аша үрэ ехэтэй байһанаа харуулһан юм. Тиихэдэ бусад ондоо областьнуудаар иимэ график мүн лэ хэрэглэгдээ. Эдэниие зохёохын тула электронно-тоолон тодорхойлолгын түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэнэ.

Оньһото техникэ хангаха хүнүүдтэ гол анхарал хандуулагдана. Таарамжатай һайн байра байдалтай нүүдэл бишыхан вагонуудһаа бүридэһэн зуу гаран тусхай автогородок ургаса хуряалгын урда тээ байгуулагдаа һэн.

Социалис мүрысөөн ехэ удха шанартай юм. Таряа тушаалгын пунктнуудта ороохо түргөөр зөөхын түлөө, ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряахын түлөө министерство, автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК жолоошодой, автоколоннонуудай дунда дэлгэрхэ мүрысөөнэй гуримые зохёоһон байна.

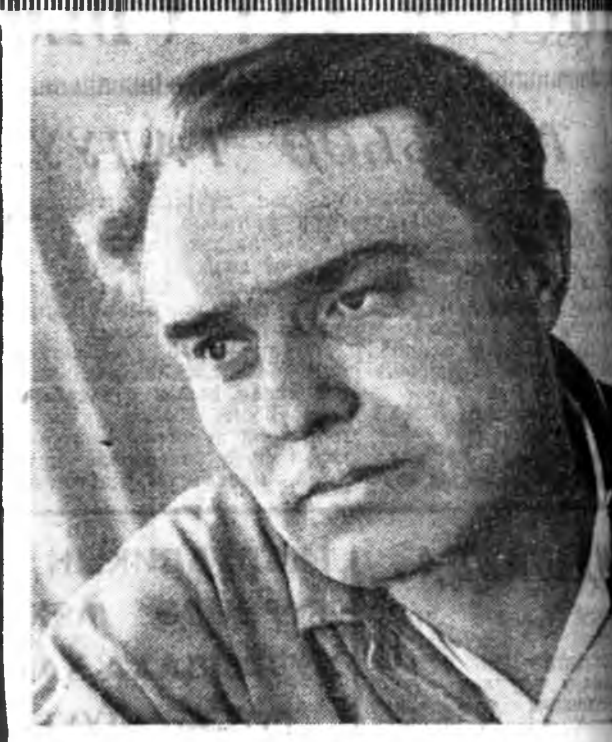

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАНА

Тимлюйн цементын заводой коллектив эрхим түрүү ажалаараа үнинһөөл хойшо суурхадаг. Энэ заводой хүдэлмэришэд туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха, һайн шанартай продукци үшөөл ехээр гаргаха гэһэн шухалын шухала зорилго урдаа табяад, үдэр хоногой үнгэрэн ошохо тума улам эршэтэйгээр хүдэлнэ. Заводой хүдэлмэришэд энэ хүсэл зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай. Байгша оной дүрбэ һарын даабариһаа гадуур 2100 тонно цемент үйлэдбэрилэн гаргагдаа. Клинкер галдадаг, цемент үйлэдбэрилдэг цехүүдэй коллективүүд илангаяа һайн үрэ дүн туйлана. И. С. Бишихановай хүтэлбэрилдэг клинкер галдадаг цехэй коллектив эрхим шанартай продукци ехээр гаргажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Энэ цехэй хүдэлмэришэд ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Клинкер галдадаг пеэшэнгүүдэй машинистнүүд А. Н. Кузенков, Г. Л. Бабинцев, В. К. Михалёв гэгшэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

— Бидэнэр түгэсхэхы жэлдэ үнгэрһэн жэлэйхиһээ 12 мянган тонноор ехэ продукци гаргаха даабаритайбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула бултадаа оролдохо болоно бшуубди даа, — гэжэ клинкер галдадаг цехэй начальник И. С. Вишиханов хөөрэнэ.

Энэ цехэй хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хүдэлмэришэн бүхэнэй хэһэн ажалайнь дүн тэрэл үдэртөө гаргагдана. Цехэй хүдэлмэришэд өөр өөрын уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ. Оньһон техникэеэ үр тээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин үнэтэй сэхэтэ сагые хүсэдөөр хэрэглэжэ, хүдэлмэришэд амжалта туйлажа, хал ёһоороо туйлана.

Цемент үйлэдбэрилэн гаргадаг цехэй коллектив халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ байһаар. Цехэй бэрхэ хүдэлмэришэн, Ленинэй, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар шагнагдаһан А. Г. Власов эрхим бэрхээр хүдэлнэ.

Иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд Тимлюйн цементын заводто олон аабдаа. Тиимэһээл цемент ехээр үйлэдбэрилэн гаргагдажа, Эхэ оронаймнай томо томо барилгануудта эльгээгдэнэ.

— Бидэнэр түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа бэелүүлжэ, партиингаа XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын тула тэмсэнэбди, — гэжэ заводой хүдэлмэришэд мэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оператор-машинист А. Власов.

С. БАЛДУЕВА,
фототекст.

АРАДАЙ КАНДИДАДУУД

БЕКЕТОВА А. Ф.,

Торийн аймагай Торийн совхозой һаалишан, Зэдын аймагай һунгуулиин Торейскэ 63-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ГОРБУНОВ П. А.,

Улаан-Үдын аймагай ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Улаан-Үдын аймагай һунгуулиин Гүрэльбын 140-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

БУШУЕВА Г. А.,

Хандагатайн леспромхозой шпалын заводой станочница, Загарайн аймагай һунгуулиин Ново-Ильинскын 78-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

РАДНАЕВ В. Д.,

ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь, Улаан-Үдэ хотын һунгуулиин Геологическа 35-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

Һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр

ШЭНЭ КВАРТАЛДА

Һүүлэй жэлнүүд соо республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотодо ехэ барилга хэгдэһэн, хэгдэнэшье. Үндэр сагаан гэрнүүд олоор ербын бодожо, ажалшад шэнэ байрада түбхинэн ороно. Үдын урда бэедэ илангаяа олон барилга хэгдэһэн байна. Эндэ бүхэли кварталнууд, микрорайонууд бии болонхой. Хирпиисээр, томо панелеэр баригдаһан гэрнүүд хүн зоной дура татадаг. 20-дохи, 40-дэхи, 41-дэхи кварталнуудта байрын гэрнүүд олоор баригдажа байнхай.

— Ойрын жэлнүүд соо Үдын урда бэедэ үшөө ехэ барилга хэгдэжэ, бүри гоё һайхан болохо юм. Эндэ байрын гэрнүүд, һургуулиин болон саад, яслинуудай байшангууд үшөө олоор баригдажа, эндэ һуудаг зоной тоо олошорхо, — гэжэ Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай начальник В. И. Родионов хэлэжэ байгаа һэн. Энэ управлениин барилгашад шэнэ 43-дахи кварталда барилга хэжэ байнхай.

Һаяшаг шэнэ 43-дахи кварталда ошоһон байнабди. Эндэ 1974 оной март һараһаа хойшо барилга хэгдэжэ эхилээ бэлэй. Гэр барилгын комбинадай коллектив томо панелеэр түрүүшын гэр бариһан юм. Мүнөө энэ гэр соо ажалшад зөөжэ оронхой. Эндэ 60 бүлэ айлай орохо үшөө 4 гэр баригдаад, дотор талын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. 1140 һурагшадай һураха дунда һургуулиин байшангай, 80 бүлэ айлай орохо 3 гэрэй, 160 үхибүүдэй ябаха сад-яслиин байшангай һууринуудые барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин хүдэлмэришэд табинхай. Мүнөө эндэ Социалис Ажалай Герой Б. А. Полторацкий, мүн Н. Т. Степанов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданuудай шулуушад гэрнүүдые бодхоожо байна. Үглөөнэй эртэһээ үдэшэ орой болотор нарһан тужын оёорто барилгашадай хөөрэлдэхэ, трактор, машинануудай шангаар таршаганалдаха абяан замханагүй.

Гэр барилгын комбинадай коллектив бүри 1973 онһоо хойшо Москва хотын суута барилгашан Злобиной онол арга хэрэглэнэ. Жэшээлхэдэ, Г. Голыгинай бригадын хабсаргагшад поточно аргаар барилга хэнэ. Штукатурщигуудай, сантехнигүүдэй бригаданууд Григорий Голыгинай хүтэлбэри доро хүдэлдэг юм.

— Бидэнэр шэнэ аргаар барилга хэдэг дээрэһээ байрын гэрнүүдые урданайхиһаа 35—40 хоногоор урид ашаглалгада тушаадаг болонхойбди, — гэжэ Г. Голыгин хэлэжэ байгаа һэн.

Тэрэ үшөөл залуу. Гэбэшье 50 хүнһөө бүридэһэн коллективые бэрхээр хүтэлбэрилжэ, барилга хэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай хүдэлмэришэд мүн лэ үйлэдбэриин поточно аргаар барилга хэжэ эхилбэ. Эдэнэр ойрын хоёр жэл соо хэхэ ажалайнгаа түсэб зохёонхой.

Хэдэхэн жэлэй саанахана эндэ нарһан тужа шууяжа байдаг һэн. Зунай дулаахан үдэрнүүдтэ иишэ хүнүүд бүлэг бүлэгөөрөө амархаяа ерэдэг бэлэй. Намартаа һархяаг, жэмэс суглуулагшад энээгүүр зэрэлгээ татан ябагша бэлэй. Мүнөө эндэ барилгашад ерээд, хирпиисээр, томо панелеэр байрын гэрнүүдые бодхоожо байна. Хайшаашье эрьежэ харахада, шэнэ гэрнүүдэй торхонуудай сэнхир огторгой өөдэ ербын бодожо байхань харагдана. Тохорюун шэнги нариихан ута хоолойтой крануд нарһан мододой дээгүүр ёройлдон харагдана. Гэрнүүд... гэрнүүд... Олон дабхар гэрнүүд үргэн сонхонуудаараа яларна.

— Мүнөө жэл эндэ 60 бүлэ айлай орохо гурбан гэр ашаглалгада үгэхэ даабаритайбди. Тиимэһээл барилгашаднай ехэ оролдосотойгоор хүдэлнэ, — гэжэ гэр барилгын комбинадай 2-дохи участогай начальник Ф. А. Безбородов хэлэн байгаа һэн.

Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай барилгашад байгша он соо 80 бүлэ айлай орохо гэр барижа, ашаглалгада үгэхэ даабаритай.

43-дахи кварталда барилга түлэг дундаа хэгдэжэ байна. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эндэ гэрнүүдые бариха түрүүшын гадаһан шаагдаһан һаа, мүнөө хэдэн гэрнүүд ербын бодоо. Үшөө олон гэрнүүдэй, дунда һургуулиин байшангай һуури эндэ табигданхай. Буряадай барилгашад, партиин XXV съездын болохо 1976 ониие ажалай иимэ һайн һайхан ажал хэрэгээр угтаха байна. Ойрын жэлнүүд соо 43-дахи кварталда үшөө олон гэрнүүд баригдажа, городоймнай оло мянган ажалшад иишэ зөөжэ ерэхэ. Шэнэ кварталда ажабайдалай замхашагүй хүгжэм зэдэлжэ орохол. Улаан-Үдэ хотомнай ингэжэ жэлһээ жэл бүри улам гоё түхэл шарайтай болоно. Энэнь ехэл һайшаалтай, урмашахааршье.

К. ЖАМЬЯНОВ.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ ТАБИГДАНА

Хүдөө ажахын ургамалнууд болон үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ талаар соносхогдоһон хоёр һарын туршада Сэлэнгын совхозой хүдэлмэришэд ехэ юумэ хээ. Эндэ түсэбөөр хараалагдаһан 10 мянган тонныи орондо 12 мянга 797 тонно наг шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ гаргагдаа. Мүн 1700 гектарай орондо 2400 гектар сабшалан, 720 гектар таряалан, 256 гектар сабшалан уһалууриин түхеэрэлгэ бүлүүр станцяар уһалагдаба.

Химнын совхоздо 7570 тонно наг шэбхэ таряалан дээрэ гаргагдаа. Соносхогдоһон хоёр һарын түсэбөөр хараалагдаһан 1960 гектарай орондо 2848 гектар таряалан болон сабшалан уһалагдаа.

ХОЛЫН ОРОНООР АЯНШАЛНА

Манай республикын бүлэг комсомолшууд болон залуушуул комсомолой путевкоор аяншалгада Югослави мордобо. Үйлэдбэриин залуу түрүүшүүл, комсомолой эдэбхитэд аяншалагшадай бүлэгтэ ороно. Тэрэ тоодо Сэлэнгын аймагай Бага-Холбоолжоной нүүрһэнэй разрезэй машинистын туһалагша И. Ефимов, Галуута-Нуурай ГРЭС-эй барилгын участогай штукатур Л. Зыкина болон бусад аяншалгада мордоо.

ХОНИШОД-ЗУУТАНАЙ УУЛЗАЛГА

Һаяхан «Улаан Сэлэнгэ» газетын редакци аймагай хонишод-зуутанай заншалта уулзалга үнгэргөө.

Энэ уулзалгада 100 эхэ хонин бүриһөө 100, мүн дээшэшье хурьгадые абаһан хонишод, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зоотехнигүүд хабаадалсаа.

Хонишодой зуутанай тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо байһаниинь һайшаалтай. Жэшээлхэдэ, 1972 оной уулзалгада 15 хонишод-зуутан байбал, 1973 ондо тэдэнэй тоо 30 хүрэһэн, 1974 ондо 33 болоһон, энэ жэлэй уулзалгада 42 хонишод-зуутан уулзаһан байна.

Уулзалга дээрэ аймагай чемпион А. М. Акулов, ахалагша хонишод Б. Л. Батуева, Ш. В. Очиртаров, В. Г. Романова, Н. Т. Дамбаев, Н. С. Замбалаев, К. М. Григорьев, Б-Ц. П. Данзанов болон бусад өөһэдынгөө ажалай баян дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Р. БАЛДАНОВ.

ЕХЭШЬЕ, ШЭМЭТЭЙШЬЕ ҮБҺЭН АБТАДАГ

(Хүйтэн уларилтай нютагта олон жэлэй ногоо ургуулдаг дүй дүршэл тухай)

Шэмэрүүн хүйтэн уларилтай, зундаа наратай дулаан үдэрнүүдэй үсөөн байдаг, республикын эгээл зүүн-хойто заха болохо манай Тэлимбэ нютагта ороохо, таряан, хартаабха, кукуруза гэхэ мэтэ таримал ургамал һайнаар ургажа, хүсэд эдеэшэжэ үрдидэггүй гээшэ.

Гадна манай эндэ хабартаа хура бороо мүртэй ородоггүй, гандуу байдаг, намар эртэ хүйтэржэ, хюруу унашадаг байна. Тиимэһээ силостэ дарахашье ургамалнууд хүсэд һайнаар ургажа үрдидэггүй, тэрэнһээ уламжалан ургасань бага байдаг.

Совхознай сабшалан, бэлшээриин газараар ехэшье һаа, жэлһээ жэлдэ биратай ехэ үбһэ абажа шададаггүй. Зарим гандуу жэлдэ сабшалангай гектар бүриһөө минил 3—4 центнер үбһэн арай гэжэл абтана.

Хэнэйшье мэдэһээр, энэ сабшалан дээрэ шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ һайса гаргаад, хүрьһэнэй дээгүүрхинень һайжаруулха хүдэлмэри хээд байгаа һаа, ургасань зарим тэды дээшэлхэ аабдаа. Теэд манай ехэнхи сабшалан ажахын түб тосхон, малай фермэ, гүүртэнүүдһээ 30—60 километр газарта, ой тайгын соорхой, һужаагууд соо байдаг. Тэндэ оньһон техникэ абаашахань нилээд бэрхэтэй.

Гэбэшье улам үдэжэ байһан адууһа малаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангажа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хэхэ зэргэтэй ха юмбибди даа.

Эгээл тиимэһээ сабшалангай зарим газарые элдүүрилжэ, урэжалыень һайжаруулха, тэндээ олон жэлэй ногоо тариха гэжэ шиидээ һэмди. Манай эндэхи байгалиин эрхэ байдалда таарахаар Сибириин волоснец гэдэг олон жэлэй ногоо ургуулдаг болообди. Тиихэдээ тэрэниие гансашье шэнээр элдүүрилэгдэһэн газарта таряа бэшэ, баһа урдань хахалагдаһан аад, орхигдошоһон газарта ургуулжа эхилээ һэмди. Мүн зелёнкын-гоо тарилга зарим тэды хороожо, тэндэнь олон жэлэй ногооной үрэһэ таряабди.

Манай совхоз 1971 онһоо хойшо Сибириин волоснец таридаг болоод, тэрэнээ үргэдхэжэ, мүнөө энэ ногоое 1600 гектарта ургуулнабди.

Таримал хяаг (пырэй бескорневищный), зеленкодо орходоо волоснец гэхэ гү, али гуран гэдэг ногоон юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, жэшээнь, таримал хяаг ногооной килограмм бүхэндэ 0,20 тэжээлэй единицэ, 25 грамм протеин байдаг һаань, волоснец ногооной үбһэнэй килограмм бүхэниинь 0,39 тэжээлэй единицэ болодог, 29 грамм протеинтэй юм. Гадна энэ ногооной ургасаншье ехэ байдаг. Нёдондо бидэ 50 гектар газарай га бүхэнһөө 10 центнер үбһэ абаа һэмди.

Волоснец ногоон удаан унадаггүй, ямаршье шиигтэй, хуурайшаг добо газарташье ургадаг, ойн соорхой, нара багатайшье газарта муу бэшээр ургана. Тэрэниие элһэлиг газарташье тарихада болохо юм.

Манай совхозойхид шэнэ газар ашаглажа, олон жэлэй ногоо тарихын тула түрүүн жэжэ бургааһа, боролжын сэбэрлээд, һүүлдэнь хүндэ дисктэй борной хоёр тээшэнь шэрэжэ, хүрьһэнэй дээгүүрхиие хэршэжэ үгэһэн хойноо хахалдаг. Тиигээд дахин дисковани хэжэ, дэгнүүлыень һайса бутаруулнабди. Тэрэнэй һүүлдэ борнойлжо газарыень зөөлэрүүлээд, дээрэһээнь хүндэ каток шэрэжэ, тэгшэлнэбди.

Ногооной үрэһые хэр зүбөөр, заабариень нарин нягтаар сахижа тариһанһаа ургасынь гараса сүм дулдыдадаг. Манай эндэ волоснец ногооe таряантай холижо тарихада, мүртэй үрэ гарадаггүй. Тиимэһээ бидэ ногоо тариха СУТ-47 түхэлэй тусхай сеялкээр гү, али ороохоной сеялкые тусгаар тааруулаад, волоснецэй үрэһые холисогүйгөөр зуруудаар үргэлжэдэнь таридагбди. Мүн үтэгжүүлгэ сасадаг РМГ-4 түхэлэй түхеэрэлгээр ногооной үрэһые сасан хаяад туршаабди. Тиихэдээ тэрэнээ минеральна үтэгжүүлгэтэй холижо сасахада һайн. Үрэһые һалхинай хиидхүүлхэгүйн тула дээгүүрнь борной шэрэжэрхихэдэ өөрэгүй юм.

Волоснец ногооной үрэһые хабар эртэ майн 10-һаа хожомдонгүй тарихада зохисотой, харин зундаа тариха болоо һаа, тэрэниие июниин 25-һаа июлиин 15 болотор хүрьһэнэй шиг нойто ехэтэй байхада тарихада болоно. Манай эндэ ногооной үрэһэ зундаа тарихада һайн гээд һанагшабди.

Гектар бүридэ 30 килограмм үрэһэ хэжэ, доошонь 1,5—2 сантиметр гүнзэгыдэ таридагбди. Ногооной бултайжа эхилхэһээ захалаад, саашадаа ходол наринаар харууһалха хэрэгтэй. Илангаяа буртаг ногооень үгы хэхын тула гербицид хоро сасадагбди. Үрэһэ тариһаар гурбан жэл болоод, дээгүүрнь борной шэрэжэ, нэгэ мүһэн минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулжа, газар дээгүүр унаһан үрэһыень шоройдо буланабди.

Үрэһэ тариһан жэлдээ гектарай 30—30 килограмм фосфорно болон калийна үтэгжүүлгэ оруулжа, ногооной үбэлжэхэдэ һайн болгонобди. Хабарынь минеральна үтэгжүүлгэ дүүрэн нормоор үгтэнэ. Хэрбээ ургасыень сабшажа, үбһэн болгожо абаха һаа, азот ехээр үгэжэ, харин үрэһэ ургуулха байбал, фосфор горитой оруулнабди.

Манай эндэ волоснец ногооной залаалжа байхада тэрэниие сабшахада дээрэ. Байн хожом болобол, залаануудынь хадхууртай болонжо, эшэнь хатуу суурлиг болохоёо һанадаг.

Энэ ногооной үрэһэ ургуулжа абаха гээшэ тэрэниие үшөө ехэ газарта дэлгэрүүлхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн удха шанартай. Юуб гэхэдэ, нютагай эрхэ байдалда тааруу үрэһэ ургуулжа абаагүй һаа, саашадаа таримал ногоо ехээр ургуулхань бэрхэтэй. Ажаглалта дээрэһээ харахада, манай эндэ тариган даһаар хоёрдохи жэлдээ волоснецэй ургасаһаа үрэһэ абахада зохисотой. Юуб гэхэдэ, тиимэ ногоон хабар эртэ ургажа, эртэ сэсэглэдэг. Тэрэнэй ургасые августын һүүл багаар сабшахада, түлэг эдеэшээд байдаг.

Бидэнэр таримал ногооной ургасаһаа үрэһэ абахын тула тэрэниие амяарлан хуряанабди. Түрүүн үрэһэнэйнь эдеэнэй хатуушаг болоожо байхада богони болзор соо сабшажа унагаагаад, баалдань хатаанабди. Удаань залааень гар соогоо һүлэхэнаар бажуухада, альган соо хэдэн үрэһэнэй унахадань лэ баалаа суглуулан сохижо эхилдэгбди.

Намар ногооень хуряаһан абаад, газартань фосфорно, калийна үтэгжүүлгээр нэмэлтэ тэжээл үгэхэ хэрэгтэй.

Олон жэлэй ногоо ехэ газарта таридаг болоһоной ашаар совхоз һүүлэй жэлнүүдтэ эбэртэ бодо малдаа эрхим шанартай үбһэ ехээр бэлэдхэжэ, тарган мяха, тоһолиг һү элбэгээр абажа, эдэ продукцинуудые гүрэндэ худалдаха түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэнэбди.

В. ПОЛУБЕНКО,
Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой ахамад агроном.

БАМ

ШЭНЭ ТОСХОНОЙ МАГАЗИНДА

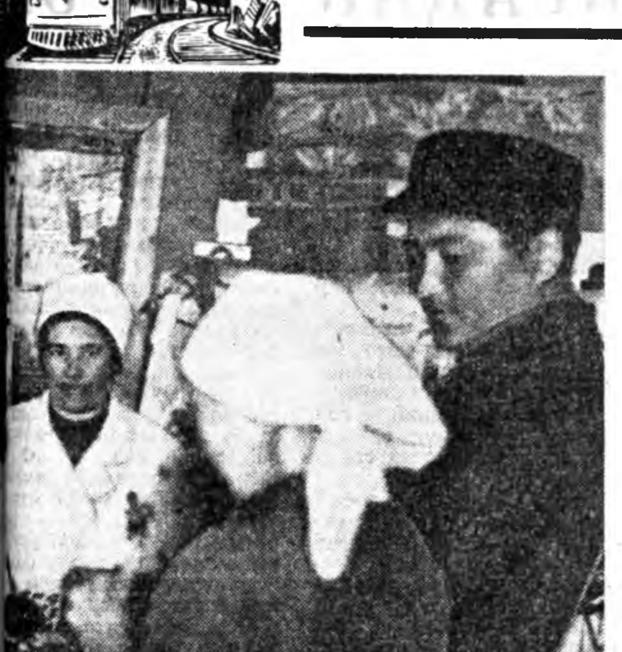

Таазаһаа Уоян хүрэтэр автомашинын дардам харгы барижа байһан хэдэн зуугаад хүдэлмэришэдые, жолоошодые хубсаһа хунараар, эдеэ хоолой зүйлөөр гүйсэд хангахын тула Улюнхаан һууриндахи БАМ-ай барилгашадай тосхондо 572-дохи СМП-гэй УРС-ын томо магазин нээгдэһэн юм. Эндэ гол түлэб эдеэ хоолой элдэб зүйлнүүд, хубсаһа хунар элбэгээр худалдагдана.

— Энэ магазин үбэлэй эхеэр эмхидхэгдэһэн юм. Мүнөө бидэ эндээ өөрын баазатай болонхойбди. Манай бааза гансашье энэ магазинние бэшэ, мүн эндэһээ Уоян хүрэтэр түбхинэһэн участогуудай ларёгуудые хангадаг, — гэжэ тус магазинние даагша Зинаида Ивановна Мингазова хөөрэнэ.

БАМ-ай олон тоото барилгашадые хангадаг энэ магазинда ороходо витринэ, тагууд дээрэнь эд бараан аятайгаар табяатай. Наймаалагшад Зинаида Мингазова, Галина Дранишникова, эдеэ хоолой таһагта ажалладаг Любовь Андросова гэгшэд орожо ерэһэн худалдан абагшадаа һаадгүй түргөөр хангана. Заримдаа барилгашад хэрэгтэй эд бараанайнгаа үгы байбалнь захил хэжэ, тусхай дэбтэртэ тэмдэглүүлнэ.

— Эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые Хурамхаанай, Баргажанай-Адагай УРС-ын баазаһаа асарнабди. Юрэдөө барилгашадай абаха юумэн элбэг. Эндэ ажалладаг жолоошод, хүдэлмэришэд эдеэ хоолоо нэгэ доро ехэхэнээр худалдажа абадаг заншалтай. Юуб гэхэдэ, ходол магазинда ерэжэ байха сүлөөгүй, — гэжэ наймаалагша Галина Николаевна Дранишникова хөөрэнэ.

Дурсагдагша магазинда ажаллажа байһан наймаалагшад ороной зүг бүхэнһөө ерэнхэй. Жэшээлбэл, Зинаида Мингазова Свердловск хотоһоо. Тэндээ баһал наймаалагшаар ажаллажа байһан юм. Мүнөө гэр бүлөөроо нишэ зөөжэ ерэнхэй, үбгэниинь оньһожоруулагдамал 138-дахи колоннодо жолоошоноор ажаллана. Эдеэ хоолой таһагай наймаалагша залуу басаган Любовь Андросова аяар холын Дагестанай АССР-эй Хасавюрт городһоо ерэнхэй. Анхан тэрэ наймаалагша болохо зорилготой байгаагүй. Магазинай шэнээр нээгдээд байхадань нүхэдынь энэ ажалда орохыень дурадхаһан байна. Тингэжэ Люба басаган иимэ харюусалгата хүдэлмэри даажа абаад, яһала оролдосотойгоор ажаллажа байна.

— Өөрын магазинтай боложо, амарбабди. Һаядаа 70 хүнэй багтаамжатай томо столово нээхэмнай. Ингээд лэ барилгашадай энэ тосхон бүри үргэдхэгдэжэ захалхань, — гэжэ 138-дахи колонны начальник М. Ф. Николенко хэлээ һэн.

Нээрээшье БАМ-ай барилгашадай шэнэ тосхондо магазин, столово нээгдэжэ, эндэ ажаллагшадые хангалга нилээд һайжараа. Энэ жэлһээ эхилжэ Улюнхаанһаа баруун урагшаа — Ягдагай наагуур «Мостопоездын» томо бааза баригдахаар хараалагдана. Нигээд ерэхэлээрээ Улюнхаан шадархи БАМ-ай барилгашадай тосхондо тон ехэ барилга эхилхэнь гээшэ.

Шэнэ тосхон, Шэнэ гэрнүүд... Магазин, столовоһоо гадна үшөө һургуулиин, үхибүүдэй ясли-садай байшан, томо пекарниһаа эхилээд бодхоогдохо юумэн эндэ захаһаа олон. Тиин эдэ бүгэдэнь мүнөөнһөө һуурилагдажа байнхай.

— Тосхондомнай хүн зоной олон болохо бүри эдеэ хоолой, хубсаһа хунарай болон эд бараанай магазинууд олошорхол, хараатай. Тиихэдэ эндэхи баазамнай баһал үргэдхэгдэхэ. Юуб гэхэдэ, энэ магазин бүхы барилгашадые хүсэдөөр, түргэнөөр хангажа шадахагүй байна бшуу, — гэжэ наймаалагша З. Мингазова тараха дээрээ мэдүүлээ һэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корреспондент.
Улюнхаан — Улаан-Үдэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эд бараа наймаалагша Галина Дранишникова ажалдаа; эдеэ хоолой таһагай наймаалагша Любовь Андросова.

Авторай фотонууд.

АРАДАЙ КАНДИДАТУУД

СОВХОЗОЙ ДИРЕКТОР

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой түб Мэлэ тосхоной соёлой байшан... Эндэ хүн зон сугларанхай, һунгалтын урда тээхи суглаан болохоёо байба. «1971 ондо болоһон һунгалтада нютагайнгаа суута малшан Ринчин Сосоровна Шагжиевае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгаа һэмди. Этигэл найдабарииемнай һайнаар харюулжа, даабарита ажалдаа эрхимээр хүдэлжэ ябана. Мүнөө хэниие кандидадаар дэбжүүлхэмнай хаб» гэһэн хөөрэлдөөн суглрагшадай дунда гарана. Уданшьегүй суглаан эхилжэ, республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадые һунгуулиин Баян-Голой 87-дохи округһоо дэбжүүлхэ асуудал зүбшэгдэбэ. Тус округһоо депутадта кандидадаар совхозой директор Ринчин Лобанович Бандеевые дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад баталан абаа һэн.

Ажахынгаа ямар амжалтатай ябаһанда тэрэнэй директор һунгагшадай иимэ ехэ этигэл найдабарида хүргэбэ гээшэб?

Ринчин Лобанович Захааминай аймагай Санага нютагта түрэһэн, тэндэхи һургуули дүүргэһэн хүн. Тиигээд юрын колхознигоор хүдэлөө. Совет Армиин зэргэдэ уялгата албаяа дүүргэжэ, нютагаа бусаад, комсомолой райкомой секретаряар удаан ажаллаа. Һүүлээрнь Эрхүүгэй партийна дээдэ һургуулида һуража гараһан юм. Тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ гараад, Санагын «Коммунизм» колхозой партийна комитедэй секретаряар һунгагдаа. Түрэл нютагтаа хүдэлжэ байхадаа, ажахын экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ, колхознигуудай ажабайдал һайжаруулха хэрэгтэ бүхы шадалаараа оролдон ажаллаһан юм. Тиигээд үйлэдбэриин территориальна управлениин парткомой инструктораар дэбжүүлэгдээ һэн.

Удаань Мэлэ нютагай «40 лет Октября» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаһан байгаа. Тингэхэдэ энэ колхоз экономикынгоо талаар һулашаг, аймаг дотороо гээгдэнги ажахынуудай нэгэн байһан юм. Нийтын адууһа малай ашаг шэмэ һанаһанда хүрэхэгүй, үүлтэр муутай байгаа. Нэн түрүүлэн мяхалиг үүлтэрэй эбэртэ бодо малай тоо толгой олошоруулжа, гүрэндэ мяха ехээр худалдадаг болохо зорилго ажахын урда табигдаа һэн. Эгээл энэ үедэ колхозой түрүүлэгшын үүсхэлээр мяха ехээр үгэдэг, эндэхи эрхэ байдалда тааараха хальмаг үүлтэрэй мал асарагдаһан байгаа. Тэдэнь дүршэлөөр баян малшадта даалгагдажа, һайн харууһанда табигдаа. Хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада, Мэлын колхоз хальмаг үүлтэрэй малай тусхай гүүртэнүүдые эмхидхээ. Гүрэндэ мяха худалдалга эрид дээшэлжэ эхилээ.

1968 оной намар... Тиихэдэ «40 лет Октября», «Родина» колхозууд нэгэдхэгдэжэ, тэдэнэй үндэһэ һуури дээрэ Баян-Голой совхоз эмхидхэгдэһэн байгаа. Директорээр Ринчин Лобанович Бандеев томилогдоо. Шэнэ ажахы мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй болоо. Эндэ совхозой эмхидхэгдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн саг соо ажахын гол һалбарииие — эбэртэ бодо малые тусхай шэглэлтэйгээр үсхэбэрилхэ талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байнхай. Нэн түрүүлэн мяханай хэдэн фермэ эмхидхэгдээ. Совхозой Бортын отделениие эрхилэгшээр ажахын главна зоотехник байһан Дымбрыл Гонгоров томилогдожо, тэндэ гол түлэб эмэ буруу, хашарагууд, гунжад харууһалагдадаг болоо. Түбэйнь отделенидэ һаалиин фермэнүүд байрлана. Сагаан-Мориндо эрэ мал харууһалагдана. Ажахые иимэ шэглэлтэйгээр эрхилхэдэ, таатай зохид гээд эндэхин өөһэдынгөө дүршэл дээрэһээ ойлгоо.

Эдэ бүгэдын ашаар совхозой гол һалбари һүүлэй жэлнүүдтэ хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. Энээниие баталхын тула хэдэн тоо, баримтануудые дурдая.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, энэ совхоз 1971—1974 онуудта нилээд һайн алхам хэһэн байна. Адууһа малайнь тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь хараа байса дээшэлээ. Наймадахи табан жэлэй түрүүшын дүрбэн жэлэйхитэй жэшэхэдэ, 1971—1974 онуудта энэ совхоз мяха худалдалгаяа 2 дахин шахуу ехэ болгобо. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада гүрэндэ тушаагдадаг үхэр бүхэнэй шэгнүүр дунда зэргээр 55 килограммаар ехэ болоо. Тиихэдэ тушаагдаһан бүхы малай 90 гаран процентнь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтана.

Үшөө нэгэ жэшээ. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада энэ совхозһоо 4000 гаран үхэр гүрэндэ тушаагдаһан байна. Тэдэнэй 122 толгойнь 400 килограммһаа дээшэ, 350 гаран толгойнь — 350 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэйгээр абтаа. Гүрэндэ ехэ шэгнүүртэй олон үхэр худалдаһанайнгаа түлөө дүрбэн жэлэй туршада ажахы 100 гаран мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаһан байха юм.

Эдэ бүгэдэ имагтал малшадай оролдолгын ашаар туйлагдана гээшэ. Эндэ ажалша бэрхэ мал адуулагшад олон. 1973 оной зунай бэлшээриин үедэ совхозой бүхы малай шэгнүүр үдэртөө дунда зэргээр 1000 граммһаа үлүүгээр нэмээгдэһэн юм. Илангаяа Х. Цыренов, Ж. Дымбрылов, Ц. Базаржапов, Р-Д. Найданов гэгшэдэй оролдосотой ажалые онсолон тэмдэглэмээр.

Совхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд баһал һайн дүнгүүдтэй. Үнгэрэгшэ дүрбэн жэлэй туршада үнеэн бүриһөө һү абалга 200-гаад килограммаар ехэ болоо. Эндэхи эрхим һаалишан Цырен-Долгор Доржиева хоёр жэлэй саада тээ хоёр мянгатанай дабаа дабанхай. Энэ нүхэр аймагай эрхим һаалишадай зэргэдэ ябалсана. Гүрэндэ һү тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые совхоз амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Энэ совхоздо һүүлэй үедэ үйлэдбэриин ба соёл гэрээрэлэй барилга ехээр хэгдэнэ. Ажахын Бортын отделенидэ клубай, Сагаан-Мориндо эхин һургуулиин байшангууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Мүнөө Сагаан-Мориндо хүүгэдэй сад-ясли бодхоогдожо байна. Малшадта арба гаран гэр, адууһа малай хэдэн байра шэнээр баригдаа.

ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ энэ совхозой ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, эрхим һайн дүнгүүдые туйлаһан юм. Тиигэжэ тус ажахы СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз гээд нэрлэгдээ һэн. Республика дотор гансал энэ совхоз тиимэ нэрэтэй болоһон юм.

Совхозой ажахын һүүлэй жэлнүүдтэ энэ зэргээр хүгжэлгэдэ директор Ринчин Лобанович Бандеевэй оруулһан хубита нилээд ехэ байха. Энэ нүхэр шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ гээд аймаг дотороо мэдээжэ болонхой. Ринчин Лобанович Октябриин Революциин орденоор, багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагдаа. Областной партийна организациин шалгалтын комиссиин гэшүүнээр һунгагданхай. Тиихэдэ КПСС-эй Захааминай райкомой бюрогой гэшүүн, аймагай Соведэй депутат, совхозой парткомой гэшүүн.

Ингэжэ СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой директор Ринчин Лобанович Бандеев нютагайнгаа хүн зоной ехэ этигэл найдабарида хүртэбэ. Тэрэнэй саашадаашье амжалтатай һайнаар хүдэлхэ байһанда найдамаар.

Б. ВАНЧИКОВ.
Захаамин — Улаан-Үдэ.

„ҮЛГЭН ДЭЛХЭЙ— ҮХИБҮҮДЭЙ НЮДӨӨР...“

Иимэ гаршагтай республиканска выставкэ Улаан-Үдэдэ нээгдэбэ. Хүүгэдэй уран зурагууд, басагадай оёһон хубсаһан, логшожо, зүйжэ хэһэн хибэсүүд, модоор хайжа, түнхижэ, һиилэжэ, мүн пластилинээр бүтээһэн юумэнүүд выставкэдэ табигдаа.

Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министерствын, багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай үүсхэлээр иимэ выставкэ жэл бүри урда тээнь үнгэргэгдэдэг байһан юм. Харин мүнөө жэлдэ Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбоон, Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ уран һайханай музей тэрээндэ эдэбхитэйгээр бэлдэлсэһэн байна. Тиигэжэ хүүгэдэй гараар хэгдэһэн уран бүтээлнүүд анха түрүүшынхиеэ выставкын томо зал соо олоной үзэмжэдэ табигдаба ха юм.

Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэй дашарамдуулан, энэ выставкын нээгдэһэн ушар гүнзэгы удхатай байна. Эмхидхэлэй комитедтэ 1500 шахуу зураг болон уран бүтээлэй бусад зүйл ороһон байна. Тэдэн сооһоо 400-гаад эрхим зүйлнүүд шэлэгдэжэ, выставкэдэ табигдаа.

Хүүгэдэй саадта хүмүүжүүлэгдэдэг багашуулай зурагууд олоной анхарал татана. Илангаяа 19-дэхи, 75-дахи саадуудай хүүгэдэй гараар бүтээһэн зүйлнүүд һонирхомоор. Жэшээнь, 19-дэхи саадһаа Сережа Яковлев (6 наһатай) «Түрэл хизаар», Вера Балдано «Иллюстраци», Лена Нефедова «Манай Байкал» гэһэн зурагуудые эльгээһэн байна.

Тиихэдэ саадта ябадаг юм гү, али гэртээ хүмүүжүүлэгдэдэг юм гү — тэрээн тушаань заагдаагүй эдир зураашадай юумэнүүд бии. Жэшээнь, табан наһатай Л. Куцаевагай «Харуулшан» гэһэн зураг һөөл энеэдэтэй. Дальбараагаа дахуулһан тахяа томоотойгоор хорёо соо гэшхэлнэ. Харша дээрэ гараад, улаахан залаатай петух хёрхоор холые гэтэн зогсоно. Ямаршье дайсанай добтолоо һаа, бүлэеэ хамгаалхаар бэлэн янзатай.

Бүхы дэлхэй, үдэр бүри боложо байдаг үйлэ хэрэгүүд үхибүүдэй зохёохы ажалай темэ боложо үгэдэг. Совет арадай түүхэтэ Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулһан зурагууд бидэндэ ойлгосотой болоно бшуу. Илалта тухай, совет сэрэгшэдэй баатаршалга тухай хөөрэһэн зурагууд, бүтээлнүүд угаа олон. Зургаатай Вадик Кузьмин «Манай сэрэг Берлин тээшэ дабхина» гэһэн зураг эльгээгээ. 66-дахи саадай үхибүүн Федя Дерюгин «Салют» гэжэ зурагаараа бидэнтэй танилсана. Табатайхан Лена Соколова «Эб найрамдал, хани барисаан» гэһэн зураг табюулаа. Хүб хүхэ тэнгэриин хаяаһаа томо гэгшын наран мандажа байна. Наран тээшэ сагаан гулабхаа ниидэжэ ябана.

Үгы даа. Жаахан гартаа бийрэ гү, али карандаш бариһан бишыхан хүн миин лэ саарһа эреэлнэ бэшэ, тархихан соогоо ямар нэгэ бодолхоние мухарюулна бшуу даа.

Баргажанай аймагай Адамовска найман жэлэй һургуулиин эдир зураашад эдэбхитэйгээр ажаллаа. Зурагуудшье бии. Тиихэдэ үйһэнэй дотор талын хальһаар амитадай, ургамалай, гэрэй дүрсэнүүдые хайшалаад, хара саарһан дээрэ нааажархихадань, зохидхон зурагууд боложо үгэнэ.

35-дахи һургуулиин уран оёдолой кружогой хүдэлмэриие тэмдэглэлтэй. Хүтэлбэрилэгшэнь — Зоя Николаевна Касьянова үхибүүдые уран оёдолдо дуратай болгохо гэжэ нилээн оролдоно гэжэ мэдэхээр. Света Халбаевагай (7-дохи класс), Света Бичихановагай (5-дахи класс) хибэсхэнүүд яһала зохидхонууд.

Онохойн болон Улаан-Үдын хүүгэдэй уран һайханай һургуулинуудта ябадаг һурагшадай бүтээлнүүд нюдэндэ уряар харагдана. Онохойн уран һайханай һургуулида Павел Степанович Степанов эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Харин Улаан-Үдын уран һайханай һургуули тухай бидэ уншагшадтаа хөөрөө һэмди. Директорынь — уран зурааша Б. Г. Зодбоев, мүн тэндэ заадаг багшанар хүүгэдэй уран бэлигые хүгжөөхын тула нилээн ехэ оролдолго гаргадаг байха.

Постышевой нэрэмжэтэ пионернүүдэй городской байшангай дэргэдэ «Эдир уран зурааша» гэһэн кружок олон жэлдэ хүдэлжэ байдаг юм. Мүнөө республикын мэдээжэ зураашадай зариманиинь уран бэлигэйнгээ залиие анхан тэндэ бадаруулһан намтартай байха. Жэшээнь, А. Казанский, А. Бритова гэгшэд пионернүүдэй байшангай кружогто ябажа, уран зурагай амта таниһан юм.

Выставкэ эмхидхэхэ хэрэгтэ искусствын эдир шэнжэлэгшэдэй клуб ехэ үүргэ бэелүүлээ. Тиимэ клуб уран һайханай музейн дэргэдэ бии болгогдонхой. Хүтэлбэрилэгшэнь — Владимир Федорович Чирков юм. 1974 оной ноябрьһаа выставкэдэ тэдэнэр бэлдэжэ эхилээ. 1975 оной февраль соо Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министерствэтэй хамта хүтэлбэриин бэшэг зохёожо, аймагуудта, һургуулинуудта ябуулһан, газетэнүүдэй хуудаһанда соносхол тунхаглаһан байгаа.

Теэд бүхы аймагуудһаа, бүхы һургуулинуудһаа зурагууд, бүтээлнүүд абтаагүй. Уран бэлигтэй һурагшадгүй һургуули гэжэ байдаггүй юм. Имагтал һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд, багшанар эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй гээшэ гэжэ тэмдэглэе.

Ц. ДОНДОГОЙ.

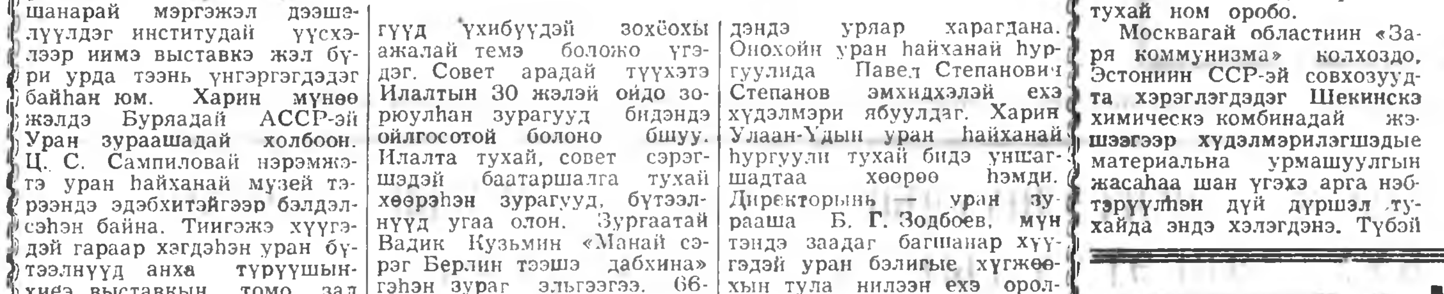

...СКВА. Пассажирска, ...а түргэнөөр ниидэ... ТУ-144 түхэлэй само... — Париждахи авиаци ...смонавтикын уласхоо... ...салоной совет таһа... ...спонадуудай нэгэн.

...олет 140 пассажирые ... 2500 километр хур... ...зургаа хахад мяг... ...километр зайда зөөхэ ... Жолоодолгынь ... түхеэрэлгэнүүд ... автомадаар ниид... ...буулгаха шадалтай.

...ТАСС-ай фотохронико.

...ЙДО ГАЛ ...ЛИЖЭ ...ОЛОХОГҮЙ

...лэй үедэ хура бороогой ...һалхитай байһанһаа, ...о түймэрһөө хамгаалха ...е зарим хүнүүдэй са... ...й дээрэһээ республика... ...түймэрэй гараха ушар ... гэжэ . Буряадай ...Министрнүүдэй Совет ...мэбэ.

...ан-Үдэ хото шадархи ой... ...мэр оло дахин боложо, ...оной ажахыда ехэ хо... ...ушаруулба.

...публика дотор, мүн ...Үдэ хото шадархи ой ... түймэр табихагүйн ...СФСР-эй Министрнүүдэй ... 1973 оной апрелиин ...тогтоолтой зохилдуулан, ...ай АССР-эй Министр... ...Совет иигэжэ тогтоо...

...модо гал аюулһаа арша... ...хамгаалха республикын ...иин тусхай захиралтын ...р ойдо гал түлихэ яба... ...олон хорихо.

...ан-Үдэ хото шадархи, ...ска болон Улаан-Үдын ...оной ажахын мэдэлэй ...ээрэхи ой соогуур хү... ... ябалга саг зуура ...лхэ.

...агай Соведүүдэй гүйсэд... ...ай дэргэдэхи ой модо ...өө хамгаалха тусхай ...нууд хүнүүдэй амарха ... заажа үгэхэ, дураараа ...ууур зайха ябадал хори...

...адай АССР-эй ой модо... ...ахын, дотоодын хэрэ... ... министерствэнүүд, ...Үдын городской, райо... ...болон аймагуудай Со... ...й гүйсэдкомууд ой соо ...эй болохогүйн тула ...э хэмжээ ябуулгануудые ... уялгатай. Ой соохи ...зам дээгүүр харуул та... ...эрэгтэй болоо һаань, ...эй элдэб транспортаар ...ошолго болюулха.

...ан-Үдын городской, ...үдай болон аймагуудай ...үдэй гүйсэдкомууд хэр... ...соо түймэрэй болоо ...тэрэниие унтараахa ...мжээ абаха уялгатай.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ

М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекын хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан таһагта хүдөө ажахын экономикодо хабаатай шэнэ номууд ерээ. В. Журиков, Р. Богдан-Блакитной гэгшэдэй зохёоһон хүдөө ажахыда Шекинскэ метод хэрэглэхэ тухай ном оробо.

Москвагай областиин «Заря коммунизма» колхоздо, Эстониин ССР-эй совхозуудта хэрэглэгдэдэг Шекинскэ химическэ комбинадай жэшээгээр хүдэлмэрилэгшэдые материальна урмашуулгын жасаһаа шан үгэхэ арга нэбтэрүүлһэн дүй дүршэл тухайда эндэ хэлэгдэнэ. Түбэй газарһаа түсэбтэ хүтэлбэрилгые совхозуудай үүсхэл, бэеэ даагаад хүдэлдэг гуримтай, бүгэдэ арадай аша туһые коллективүүдэй, тэдэнэй хүдэлмэришэдэй аша туһатай зохилдуулха гэжэ хүдэлмэриин шэнэ эрхэ байдал хараална.

Хүдөө ажахын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ ном зорюулагдана.

«Колхозуудай гүрэнэй банктай бэелүүлдэг урьһаламжа-тоосооной харилсаанууд» гэһэн ном В. В. Кочкарев бэшэжэ гаргаа. Колхозуудай банкһаа абадаг урьһаламжын мүнгэ хэрэглэдэг тухай, урьһалха ёһо гуримууд тухай ехэ тоо, баримтанууд дээрэһээ автор харуулна.

Һаалиин фермэдэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлдэг гурим тухай Ф. К. Шакиров «Ажахын тоосоондо ороһон фермэ» гэжэ нэрэтэй ном соогоо бэшэнэ. Эрдэм ухаанай үндэһөөр, бодото байдал дээрэ шалгагдаһан ажахын тоосоо нэбтэрүүлһэн тухайда энэ ном соо дэлгэрэнгыгээр харуулагданхай. Ажахын тоосоондо ороһон, орожо байһаншье ажахынуудай бригада, фермэнүүдые, мүн бусад һалбаринуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ туһатай ном байха.

НОМОЙ ТАГ

Мяханай мал үсхэбэрилдэг мэргэжэлтэй ажахынуудта туһатай Я. З. Жолондз, В. А. Злодеев, Н. Н. Тонкошкурова гэгшэдэй ном мүнөө лэ һая гараа. Россин Федерациин эрхим ажахынуудта ашаг олзо ехэтэйгээр эбэртэ бодо мал үсхэбэрилдэг дүршэл тухайда автор үргэнөөр харуулна. Тугалнуудые томо болгохо хэрэгтэ гаргаша хороохо, энэ һалбарииие аша үрэ ехэтэй болгохо арга боломжонуудые элирүүлнэ.

Т. РЫГЗЫНОВА.
М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекын библиограф.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ЗАЛУУШЬЕ ҺАА...

Хэдэн жэлэй саада тээ М. Нимаева Тээгдын дунда һургуули дүүргээ һэн. Тиигээд эдир багынгаа эрмэлзэлые хүсэлдүүлхэ зорилготойгоор Улаан-Үдын медицинскэ училищида орожо, гурбан жэлэй туршада һураһан байгаа. Училищияа амжалтатайгаар түгэсхөөд, түрэл нютагайнгаа больницада ажаллахаар ерээ.

Нүхэр Нимаева ажаллажа эхилһээр тиимэшье удаан болоогүй. Хүн зондо урин налгайханаар хандадаг, һүбэлгэн ухаатай энэ басаган уданшьегүй нютагайнгаа зоной дунда мэдээжэ болоо. Энэ тэрэ ойлгоогүй юумэеэ аха нүхэдһөө асуужа абаад, зүбшөөлыень заатагүй бэелүүлхые хүсэжэ ябадаг. Үбшэнтэндэ таатай зохидхоноор хандадаг, ажалдаа хододоо һанаата боложо ябадаг юм. Тиимэл хадаа залуу эмшэн нютаг нугадаа хүндэтэй болоо бшуу.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хорин аймаг.

Декабристнуудай буһалгаанай болоһоор 150 жэлэй ойдо

АЖАЛША ХҮНЭЙ ГАБЬЯА

(Баримтата очерк)

Декабристнуудай буһалгаан... Хаанта засагай хатуу шэрүүн үе сагта арад зоной нгоо эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө гартаа буу зэбсэг барижа бодоһон тэрэ үеын революционернүүд тухай һураг суу сахилгаан түргэнөөр бүхы Европые доһолгоо һэн. Декабристнуудай буһалгаанда хабаадагшадые хаанта засаг хатуугаар хэһээгээ бэлэй. Холын сэбдэг Сибирьтэ декабристнууд сүлэгдэжэ, Россин бага арадуудай дунда революционно «ошые» тарааһан түүхэтэй. Тэрэ тоодо буряад арадые ородой соёл культуратай, түрүү үзэл бодолтой танилсуулһан юм. Аха дүү Бестужевтан манай республикын Сэлэнгын аймагта үнн удаан ажаһууһан, ажаллаһан гээшэ. Декабристнуудай буһалгаанай болоһоор 150 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Бестужевтанай бүлын ажабайдал ба ажал ябуулга тухай Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй аспирантка О. Ф. Моренецэй бэшэһэн хэдэн очерк уншагшадай анхаралда дурадханабди.

★ ★

Декабристнуудай дунда поэдүүд ба философууд, литераторнууд ба багшанар, уран зохёолшод ба нийтын ажал ябуулагшад бии байгаа. 1825 оной декабрнин 14-дэ хаанта засагай урдаһаа буһалгаалан бодоһон хүнүүдэй дунда аха дүү Бестужевтан — Николай, Александр, Михаил, Пётр байлсаһан юм.

Бестужевтанай гэр бүлынхид дворянууд байбашье, хаанта засагай политикада талархадаггүй байһан гээшэ. Аха дүү декабристнуудай эсэгэ — Александр Федосеевич Бестужев тэрэ үеын ородой соёл культурын мэдээжэ ажал ябуулагша байгаа бэлэй.

Александр Федосеевич Бестужев 1779 ондо артиллерийско-инженерна корпус дүүргээд, тэндээ багшалхаар үлөөгдэһэн байна. Һүүлээрнь главна артиллеридэ алба хэһэн, шведүүдтэй дайлалдаха үедөө хүндөөр шархатаһан байгаа. Юрын лэ ород басаган энэ хүниие хахад жэл шахуу саг соо харууһалжа, хүл дээрэнь бодхоолсоһон юм. Тэрэ налгай зантай басаган удаань А. Ф. Бестужевай һамган болоо һэн.

Александр Федосеевич 1792 ондо багшынгаа хүдэлмэридэ бусаа һэн. Хүбүүдэйнгээ хэлэдэгэй ёһоор, А. Ф. Бестужев залуу наһанһаа хойшо литератураар һонирходог, элдэб номуудые бэшэдэг байгаа. 1797 ондо «Хүмүүжүүлгэ тухай» гэжэ ном тэрэ бэшэжэ дүүргэһэн түүхэтэй. Һүүлээрнь Бестужев «Санкт-Петербургский журнал» хэблэн гаргадаг болоһон бэлэй.

Залуушуулые хүмүүжүүлгэ тухай асуудалаар хэдэн ондоо статьянуудые бэшэхэ үедөө «Дворянска нэрэ зэргэтэй хүнүүд гараха түрэхэһөө бүдүүзгэй, томоотой байдаг юм» гэһэн «номнол» хайра гамгүйгөөр шүүмжэлдэг байһан. Хаанта засагай харгис жэлнүүдтэ иимэ шүүмжэлэл хэхын тула эрэлхэг зориг хэрэгтэй байгаа.

А. Ф. Бестужев 1800 ондо Петербургын «Уран һайханай академиин» хүтэлбэрилэгшөөр томилогдоһон байгаа. Тэрэ үедэ Бестужевтан академиин байшан соо байрлаһан тула ороной соёл культурын ажабайдалые һайса мэдэжэ байдаг бэлэй. Скульпторнууд, уран зураашад болон түрүү үзэл бодолтой хүнүүд Бестужевтанай айлшад болодог һэн.

А. Ф. Бестужев академи соогоо элдэб янзын түрүү үзэлтэй номнол нэбтэрүүлхэ талаар ехэ юумэ хэдэг байгаа. Морин сэрэгшэдэй жада һэлмэ хэдэг фабрика эмхидхэхэ, Казанска һүмэ бариха, тус һүмэдэ хэрэгтэй зэд дүрсэнүүдые шудхаха талаар ехэ юумэ хэһэн байна. А. Ф. Бестужев 1805 ондо «шудхалгын гэр» байгуулжа, Петербург болон Москва хотонуудые гоёохо уран һайханай мантан томо бүтээлнүүдые гаргадаг газар болгоһон байна.

Бестужевтанай эсэгэ үнэтэ минерал, уран зураашадай шухаг бүтээлнүүдые суглуулдаг байгаа. «Манай гэр баян музей шэнги болоһон байгаа гэжэ хэтэрүүлэнгүйгөөр хэлэхэдэ болохо» гэжэ М. Бестужев бэшэһэн юм.

«Абымнай кабинет соо шэлэгдэмэл номуудай библиотекэ бии агша һэн. Тэрэ үедөө эрдэм һургуулитай хүн байһан тула ород хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн бүхы шухала номууд табяатай байдаг һэн. Харин номой тагай нүгөөдэ таладань хари хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн номууд байдаг һэн». — гэжэ А. Бестужев домоглоһон байдаг.

А. Ф. Бестужев ажал хэрэгэйнгээ түлөө бүхы хүсөөрөө оролдодог һэн. Зэд хайлуулдаг пеэшэнэй нэгэ соргонь тэһэ һүрөө гэжэ 1810 оной үбэл тэрээндэ мэдээсэһэн байгаа. Үбэлэй хүйтэндэ хүнгэхэнөөр хубсалжа гараһан тула үбшэлөөд, тэрэ оной мартын 20-до наһа бараһан юм.

Тиихэдэ Николай Бестужев һаял далайн сэрэгэй кадетскэ корпус дүүргэжэ ябаа. Эсэгынгээ наһа бараһанай удаа 19-тэй Николай гэр бүлэеэ толгойлхо, эхэеэ үргэхэ, дүрбэн дүү хүбүүдээ хүмүүжүүлхэ уялгатай болоһон байгаа.

О. МОРЕНЕЦ.

Һургуулинуудта шалгалта эхилээ

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР

Июниин 2-ой үдэрһөө манай бүхы орон дотор наймадахи болон арбадахи классай һурагшад гүрэнэй шалгалта үгэжэ эхилбэ.

Улаан-Үдэ хотын 1-дэхи буряад интернат һургуулиин шалгалтын хэр зэргэ ябажа байһаар түрүүшын үдэр һонирхобобди.

Наймадахи классай һурагшад шалгалтаяа үглөөнэй үгэжэ дүүргэнхэй, ямар сэгнэлтэ абаһанаа мэдэхэ гэжэ хүлеэжэ ядан, һургуулиингаа газаагуур һүндэлнэд. Тиихэдэ арбадахиин шалгалта дүүрэхэ дүтэлжэ байба.

Наймадахи классай шалгалта тухай багшанар хөөрэжэ үгэбэ:

— Мүнөө жэлдэ наймадахи хоёр класс бии. Хамтадаа 57 хүн алгебраар түрүүшын шалгалта үгөө. Экзамен дээрэ үхибүүд ехэ ядалдаагүй. Мүнөө шалгажа үзөөд байхада, бүхы һурагшадай 65 процентнь, «4», «5» гэһэн сэгнэлтэ абахашуу. Бэшэнүүдынь «гурбаар» үгөө.

Тиигэжэ байтар, 3 часай болоходо, хонхо ханхинажа, актова залай үүдээр 10-дахи классай һурагшад дахалдаһаар гараба. Нэгэ басагые зогсоогоод, ямар темэнүүд байгааб гэжэ асуугдаба. «А. М. Горькиин «Эхэ» гэжэ роман соо Ниловнагай революци худар ороһон зам», «Чацкий — өөрынгөө үе сагай түрүү хүн», «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн соо совет арадай харуулһан баатаршалга» (Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай бэшэгдэһэн совет литературын нэгэ-хоёр номой жэшээ дээрэ) гэһэн гурбан темэ байгаа юм хаш. Үхибүүд яһала бодомжолон, һайнаар сочинени бэшэхэ гэжэ оролдоо хэбэртэй.

Һургуулиин директор Ф. Е. Долбеевтэй уулзабабди. Шалгалтын комиссиин хэдэн гэшүүдтэй хамта үхибүүдэй бэшэһэн сочиненинүүдые хаража, сүлөөгүй һууба. Гэбэшье шалгалта тухайда хөөрэжэ үгэбэ.

— 10-дахи классай һурагшад — хамта 28 хүн. Булта шалгалта үгөө. Хэшээлнүүдэй мүнөө сагай эрилтээр үнгэргэгдэжэ байһан дээрэһээ шалгалта һайнаар үгтэбэ хаш гэжэ тобшолхоор. Үхибүүд бэедээ ехэ найдангы һуугаа һэн. Сочинени 3 темэтэй байжа, 28 хүнһөө олонхинь 1-дэхи, 2-дохи темэ шэлээ. Шалгалтын үедэ гэгээрэлэй министерствын түлөөлэгшэ М. В. Макарчук, ИУУ-гай ород хэлэнэй, литературын кабинедые даагша Э. Ц. Гатапова гэгшэд байлсаа.

Мүнөө һуралсалай жэлые һурагшад булта амжалтатай түгэсхөө. Тиихэдэ нёдондо жэлдэ «4», «5» дээрэ һурадаг үхибүүдэй процент 31 байгаа һаа, мүнөө 43 болонхой. Мүнөө шалгалта үгэдэггүй 4-дэхи класһаа 9-дэхи класс хүрэтэр һурадаг үхибүүд зунайнгаа амаралтын үедэ «Туяа» гэжэ ажалай болон элүүржүүлгын лагерьта амарха юм.

Х. ДАШИЕВА,
манай штатнабэшэ корр.

Июниин 5—оршон тойронхи

байгаалиие хамгаалха бүхэдэлхэйн үдэр

БАЙГААЛИ ТУХАЙ АНХАРАЛ— БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

Хүн зоной ажабайдал сахин хамгаалха, байгаалиин баялигуудые гамтайгаар ашаглаха асуудалнуудта правительстванууд, үргэн олониитэ анхаралаа ехээр хандуулна. Эдэ асуудалнууд гансашье национальна бэшэ, мүн дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада хабаатай болонхой. Тиимэһээ ООН-ой уласхоорондын конференци оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха бүхэдэлхэйн үдэрые тогтооһон байна. Энэ үдэр жэл бүри июниин 5-да тэмдэглэгдэдэг юм. Россин Федераци дотор оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха ямар ябуулгын хэгдэжэ байһан тухай хөөрэхэ гуйлтатайгаар ТАСС-ай корреспондент РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Н. Ф. Васильевта** хандаба.

— Имагтал мүнөө үедэ ажаһууһан хүнүүдэй бэшэ, мүн ерээдүйн үетэнэй аша туһада байгаалиие хамгаалха, байгаалиин баялигуудта гамтайгаар хандаха, эдэниие һайнаар ашаглаха шухала байһан тухай Ленинэй һургаал заабаринууд манай партиин, Совет гүрэнэй баримталан бэелүүлдэг политикын гол ёһонууд болонхой, — гэжэ Н. Ф. Васильев хэлэбэ.

«Научно-техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтэ хурдадхаха хэмжээнүүдые абахадаа, байгаалиин баялигуудта эзэн ёһоор хандалгатай тааралдуулха, агаар болон уһа бузарлахагүйн, газарай баялигуудые үрихэ барахагүйн тула юумэ хэхэ шухала, — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл соогоо хэлээ һэн.

РСФСР байгаалиин барагдашагүй ехэ нөөсэ баялигуудтай юм. Орон дотор ашаглагдажа байдаг шулуу нүүрһэнэй, никелиин, вольфрамай, сагаан туулганай, апатидуудай, фосфоридуудай, калиин дабһанай, мүн түмэрэй рудагай, зэдэй, цинкын нөөсэ баялигуудай ехэнхи хубинь эндэ байдаг юм. Байгаалиин газай, нефтиин баялигтай мянга гаран һудалнууд эндэ элирүүлэн нээгдээ. Россин Федерациин газар дайда дээрэ тарилгын бүхы талмайн 60 процент, ой модоной — 95 процент, ороной уһанай нөөсэ баялигай 90 процент байдаг.

Байгаалиин баялигуудые хамгаалха, гамтайгаар ашаглахын тула һүүлэй жэлнүүдтэ Россин Федераци дотор хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байна. Хэрбээ урда тээхи түсэбтэ табан жэлдэ энэ хэрэгтэ 1,5 миллиард түхэригэй һомологдоһон байгаа һаань харин мүнөөнэй табан жэлдэ 4,5 миллиард түхэриг һомологдоо. Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэл соо РСФСР-эй промышленна предприятинуудта, хото городуудта уһа сэбэрлэхэ, газ болон тооһо татажа абадаг түхеэрэлгэнүүдые бариха хэрэгтэ 2,7 миллиард түхэриг гаргашалагдаһан байна. Суудхэдээ 17 миллион кубометр уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа.

Колхоз, совхозууд газарай хүрьһэнэй үрэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. Нара, һалхинһаа ба уһанһаа газарай хүрьһэнэй нуралгатай тэмсэхын тула модод зурууд зуруудаар таригдана, хонхосог жалгануудай хажуугаар һуулгагдана.

Бэелүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулганууд олон хото городуудтахи, промышленна түбүүдтэхи агаарые арюудхан сэбэрлэнэ. Манай гол мүрэнүүд, нуурнууд ба сөөрэмүүдэй уһан нилээд сэбэр болгогдонхой.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлдэ газарай хүрьһэ хамгаалхын тула 610 мянган гектар талмайда модо, һөөгүүд таригдаһан, газарай хүрьһэ хамгаалха 100 миллион түхэригэй гидротехническэ барилганууд хэгдэһэн байха юм. Республика дотор гүрэнэй долоон заповедник. заказник, нютагай удха шанартай 194 заказник бии болгогдоһон байна. Зэрлиг ан амитадай ба шубуудай тоо олошоруулха, эдэниие хамгаалха ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Ой модо һэргээхэ ехэ ажал жэл бүри хэгдэдэг. «Нэгэ модо отолбол — хоёрые тарижа һуулга» — гэһэн ёһо гуримаар олон лес хозууд ажаллана.

Гэхэ зуура, оршон тойронхи байгаали хамгаалха хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ ехэ дутуу дунданууд дайралдана. Байгаали хамгаалха, илангаяа уһа сөөрэмүүдые агаар бузарлалга бага болгохо хэмжээ ябуулганууды бэелүүлхэ асуудалнуудта хэдэн министерствэ анхаралаа багаар хандуулдаг байна.

Байгаалиие хамгаалга — бүгэдэ арадай хэрэг мүн. Үргэн ниитэ улад зон энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой гэжэ Н. Ф. Васильев түгэсхэлдөө тэмдэглэбэ. Байгаали хамгаалха бүхэроссин бүлгэм — үргэн олониитые хабаадуулдаг һайн дуранай эмхи болоно. 27 миллион шахуу хүн, бүхы автономито республиканууд, хизаарнуудта, областьнуудта эмхидхэгдэн байгуулагдаһан 180 мянган эмхиие нэгэдүүлнэ. Байгаали хамгаалха арадай 500 университет ба факультет, байгаалиин 52 байшан Россин Федераци дотор хүдэлдэг юм. 400 мянга гаран эрдэмтэд болон мэргэжэлтые нэгэдүүлдэг научно-техническэ соведүүд, комиссинууд, секцинүүд ехэ хүдэлмэри ябуулна. **(ТАСС).**

ФОТО РЕПОРТАЖ

41-дэхи ҺУРГУУЛИДА

Манай республикын дунда 205 һургуулиие дүүргэхээ байгшадай халуун хаһа эхилээ. 413 классай 10896 хүбүүд, басагад дунда эрдэм олохын тула шалгалта барижа эхилбэ. Аттестадтай хамта ямар нэгэн мэргэжэлэй үнэмшэлгэ абалсаха юм. Жэшээнь, хүдөө нютагуудта 2147 хүбүүд, басагад трактор шудалаа, 176 хүн шофёрой мэргэжэлтэй болоо гэхэ мэтэ.

Улаан-Үдын 41-дэхи һургуулида үхибүүд радиогой миндаһан дээрэ буулгагшадай, мүн радио-болон телеаппаратура заһадаг мастернуудай мэргэжэл шудалаа юм. Зарим һурагшад ЛВРЗ-дэ электро-гагнуургшадай, кран-жолоодогшодой мэргэжэл шудалба. Энээн тухай 41-дэхи һургуулиин директор Нина Петровна Рыжова хөөрэжэ үгэбэ.

— Харин мүнөө шабинарнай литератураар түрүүшынгээ бэшэмэл шалгалта бариба, — гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Класста оробобди. Сочинениингээ удхые, мэдүүлэл бүхэнөө бодожо үзэн һууһан эдир шарайнууд бидэниие угтаба.

Ород хэлэнэй, литературын багша В. А. Каквасина иигэжэ дуулгаба:

— Арбадахиие дүүргэхээ байгшад шалгалтадаа булта һайнаар бэлдээ. Бүхы жэлэй туршада эндэмнай литературна клуб хүдэлөө юм. Һурагшад уран зохёолшодой, поэдүүдэй намтарта зорюулһан үдэшэнүүдые өөһэдөө бэлдэжэ үнгэргэдэг байгаа. Буряадай литераторнуудтай уулзалга хэдэг байгаа. «Байлдаан соо олдоһон мүрнүүд» гэһэн гаршагтайгаар уран уншалгын конкурс үнгэргөө һэмди. Дайнда хабаадаһан поэдүүдэй бэшэһэн шүлэгүүд шэлэгдэһэн байгаа. «Алдалагшадта мүнхэ дурасхаал, амиды үлэгшэдтэ алдар соло» гэһэн темэдэ һурагшад найруулга бэшэһэн байна.

Бухенвальдын тама эдлэгшэдтэ зорюулжа, Наташа Нефедовагай бэшэһэн шүлэг һайн сэгнэлтэ абаа. Харин Наташа «Лермонтов — өөрынгөө үе сагай шэрүүн судья, эрхэтэн» гэһэн темэ шэлээд, шалгалтынгаа сочинени бэшэжэ һуугаа һэн.

Тиихэдэ Таня Гармаева «Алдар солын түлөө бэшэ, алтан дэлхэйдэ ами наһанай түлөө — үхэлтэ байлдаан» гэһэн темэ абаад, болголгото болон һуугаа.

Юрэдөө, түрүүшын шалгалта амжалтатай байгаа бэзэ, саашадаашье тиимэ байха гэжэ бидэ этигэнэбди.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 41-дэхи һургуулида болоһон шалгалтын үедэ буулгагдаһан фото-зурагууд.

Н. ЕФИМОВЭЙ
фототекст.

Аяншалгын замаар

Хойто-Осетиин хада уулануудта аяншалгын хаһа эхилбэ. Аяншалагшадай түрүүшын ехэ бүлэг ерэжэ, Орджоникидзевскын баазада байрлаба. Тэдэнэй дунда Москва ба Ленинградай барилгашад, Омскын малшад болон Норильскын металлургнууд бии. Эндэ аяншалгын 30 маршрут бэлдэгдэнхэй.

Хойто-Кавказай хада уулануудта фашис булимтарагшадые үй бута сохиһон совет солдадуудай болон партизанска отрядуудай тулалдаһан газарнуудаар туст хай маршрудууд эмхидхэгдээ. Энэ зундаа автономито республикын аяншалагшадай 11 байрада 100 мянга гаран хүн амархаар хараалагдана.

Т. ЕФИМЦОВ.
ТАСС-ай корр.

Орджоникидзе.

Спорт ТОБШОХОНООР...

△ УРАН ҺАЙХАНАЙ гимнастикаар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан Железнодорожно районой 14-дэхи дунда һургуулиин спортзал соо болобо. Хүүгэдэй спортын 3-дахи һургуулиин, республикымнай ниислэлэй пионернүүдэй байшангай, 6-дахи интернат һургуулиин табан командын 34 гимнаст басагад энээндэ хабаадаһан байна.

Спортын мастерта кандидадуудай дундаһаа 6-дахи интернат һургуулиин һурагша Вика Прохорова илажа гараа. Хоёрдохи дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша Наташа Бутуханова 1-дэхи разрядтан сооһоо шалгарба.

△ БУРЯАДАЙ АССР-эй зунай VI спартакиадын тоосоогоор футболоор «Урожай» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Улаан-Үдэ шадархи ангай совхозой оршондо болоһон байна.

11 аймагай, тодорхойлон хэлэхэдэ, Загарайн, Хориин, Улаан-Үдын, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын ба бусад аймагуудай, мүн Буряадай хүдөө ажахын институдай суглуулагдамал команданууд энээндэ хабаадаа.

Команданууд хоёр бүлэг болоно хубаараад наадаба. Нэгэдэхи бүлэгтэ — хориинхид, хоёрдохи бүлэгтэ Загарайн аймагай футболистнууд илаһан байна.

Хориин аймагай спортсменүүд түнхэнэйхидые 4:0, Загарайн футболистнууд Улаан-Үдын аймагай түлөөлэгшэдые 2:0, Мухар-Шэбэрэй команда зэдынхидые 4:1 тоотойгоор шүүгээ.

Тиин түгэсхэлэй наадан шанга тэмсэлдэ һонирхолтойгоор үнгэрһэн байна. Нёдондоной чемпион Загарайн футболистнууд урда урдын жэлнүүдтэ хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда хэдэн удаа шүүжэ гараһан Хориин аймагай суглуулагдамал командатай уулзахадаа, эдэбхитэй һайнаар наадажа, 2:0 тоотойгоор илаад, «Урожай» бүлгэмэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хоёрдохи жэлээ удаа дараалан хүртэбэ.

Хориин ба Улаан-Үдын аймагуудай футболистнууд 2-дохи, 3-дахи һууринуудые эзэлээ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанд «Томодхогдоһон бригад модо бэлэдхэл дээрэ» — түрүү бэшэг. «Табан жэлэй түгэсхэхы жэл. Мүрысөөнэй ябаса тухай» — суглуулбари. Депутадта кандидадуудтай уулзалга тухай. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаһанд «Шэтынхидтэ халан абахаар юумэн бии» — хоёрдохи статья. «Манай кандидадууд» — фото-мэдээсэл. «Агитпунктын һайн зал» — М. Хензыхеновой корреспонденци. Редакциин почтоһоо.

Гурбадахи хуудаһанд Һургуулиин һурагшадай амаралта тухай «Амархашье, ажаллахашье» гэһэн статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанд «Эрэлхэг зоригой хэшээл» — суглуулбари. «Почта түргэнөөр хүрэхын түлөө» — М. Борисовай корреспонденци. Июниин кино-мэдээсэл.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.05 — Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгын үдэр (үнгэтэ). документальна фильмүүд программа. 11.50 — Л. Пантелеев. «Республика Шкид». Литературна дамжуулга. 12.20 — «1975 оной хэлхеэ холбоон». Уласхоорондын выставкэһээ репортаж (үнгэтэ). 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Композитор Глинка». 14.45 — СССР-эй арадай зургаадахи зунай спартакиада. Мүнөө сагай табан янзын һонирхол. 15.00 — «Спортлотогой тираж». 15.10 — 15.20 — Забһарлалга. 15.20 — КПСС-эй XXV съездые угтуулан «Түсэбтэ табан жэлэй барилганууд дээрэ». 16.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Локомотив» — «Динамо» (К) 2-дохи тайм. 16.55 — И. Ольшанский. «Такая короткая долгая жизнь», 7-дохи бүлэг — «Айлшад». 18.10 — «В. Шубарин хатарха» (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — Социалис мүрысөөе тодо һанаар харуулха (буряад хөөрэлдөөн). 19.20 — Һүүлэй һонин. 19.30 — «Камгоор аяншалагшадай альпинах».

«Орбита». 19.50 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». «Түсэбтэ табан жэлэй барилганууд дээрэ». 20.35 — И. Ольшанский «Такая короткая долгая жизнь». 7-дохи бүлэг — «Айлшад». 21.50 — Футболоор «Локомотив» — «Динамо» (К) 2-дохи тайм. 22.40 — «Спортлотогой тираж» (үнгэтэ). 22.50 — 23.00 — Забһарлалга. 23.00 — «Шатарай һургуули». 23.30 — «Танда зорюулагдаһан манай дуунууд ба хатарнууд». 24.00 — «Время». 00.30 — И. Ольшанский «Такая короткая долгая жизнь», 7-дохи бүлэг — «Айлшад». 01.45 — Боксоор Европын чемпионат. Польшоһоо дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — СССР-эй арадай артист Ал. Иванов дуулаха.

Улаан-Үдэ. 19.50 — Телевизионно һонин.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярощевичэй хоорондо Москвада болоһон уулзалга тухай Польшын ба бусад олон оронуудай хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Хани барисаанай, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ совет-польшын харилсаае саашадань хүгжөөхэ, хоёр ороной аха дүү арадуудай ба социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай аша туһада социалис экономическа харилсаае гүнзэгырүүлэн хүгжөөлгэдэ Советскэ Союзай, Польшын хабаадалсалгын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Кремль соо болоһон баяр ёһололой үедэ П. Ярошевичтэ Октябриин Революциин орден барюулһан байгаа. Энээн тухай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд үргэнөөр толилно.

Союзна республикануудай Верховно Соведүүдые, нютагай Соведүүдые һунгаха һунгуулиин кампаниин ябаса тухай социалис гүрэнүүдэй хэблэл уншагшадтаа мэдээсэнэ.

ООН-ой Устав тухай асуудалаар СССР-эй правительствын ООН-ой Генеральна секретарьта эльгээһэн бэшэг Нью-Йоркһоо абтаһан корреспонденцинүүд дотор хэлэгдэнэ.

ТПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, КНДР-эй президент Ким Ир Сен түрүүтэй КНДР-эй партийно-правительственна делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр Софида ерээд байһан тухайнь «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. НРБ-гэй ба КНДР-эй хоорондохи, Болгариин Коммунис партиин ба Корейн Ажалай партиин хоорондохи улам бүри бэхижэжэ байһан хани барисаан, харилсаа холбоон социальна ниитэ нэгэн байгуулалтада, уг зорилгонуудайнь адли байлгада, интернационализмда үндэһэлнэ.

США-гай президент Дж. Фордын, Египедэй Араб Республикын президент А. Сададай хоорондо Зальцбург хотодо болоһон «хүдэлмэрищэ уулзалга» тухай хэблэл бэшэхэдээ, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда анхаралаа ехээр хандуулна.

Хойто Атлантиин бүлэглэл дотор хёмороо зүришэлдөөтэй байһан тухайнь ДРВ-гэй «Куан дой нян зан» газетэ бэшэнэ.

Даниин королева Маргрете II ба Принц Хенригэй албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд бусаһан тухай, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй Стокгольмдохи сессиин дүүрэһэн тухай, Португалиин Учредительнэ суглаанай хүдэлмэрээ эхилһэн тухай газетэнүүд мэдээсэнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

ТАСС

Намибидахи байдалай асуудалаар ООН-ой Аюулгүйн Совет хоёрдохи заседаниия үнгэргэбэ.

Либериин, Замбиин, Ганын түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, ЮАР-ай расистнууд Намибиин арад зониие хайра гамгүйгөөр хашана харшална, зобооно, иимэ хуули буса ябуулгаяа болюулхынь тула шиидхэхы ябуулгануудые хэхыень ООН-ой урда эрилтэ табиба.

Франциин түлөөлэгшэ Л. де Гиренго үгэ хэлэхэдээ, ЮАР-ые баруунай оронуудай урдынхидал мэтэ үмэгшэлжэ байһыень гэршэлэн харуулба. Намибиие хуули бусаар булимтаран эзэмдээд байһыень мэдэрхэ зуураа, шиидхэхы хэмжээнүүдые яаралтайгаар абангүй, Преториин засагаархидтай үшөө нэгэ хөөрэлдөөнүүдые хэхыень Аюулгүйн Соведтэ де Гиренго дурадхаһан байна.

ОТТАВА

КАНАДЫН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Канадын Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум Торонто хотодо болоно, Компартиин Генеральна секретарь У. Каштан элидхэл хээ. Индохитадай арадуудай түүхэтэ илалтануудые туйлаһанай, Португалидахи фашис захиргааниие унагааһанай, бүхы дэлхэй дээрэ шэнэ түхэлэй колониализмын доройтон муудаһанай ашаар уласхоорондын мүнөөнэй байдал эб найрамдалай ба социализмын хүсэнүүдэй аша туһада хубилжа байна гээд элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Шахардуу байдал һуларуулха политика Европын ба бүхы дэлхэйн гүрэнүүдэй хоорондохи хани харилсаанай үндэһэ һуури болоно гээд тэрэ мэдүүлээ.

СТОКГОЛЬМ

ЗЭБСЭГ ХЭРЭГСЭЛНҮҮДЫЕ БҮТЭЭХЭ ХЭРЭГЫЕ ХОРИХО, БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ХУРЯАХА УРЯА

ТАСС

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй сесси эндэ хүдэлмэрээ дүүргэбэ. ВСМ-эй Президиумэй гэшүүд, ниитын ба политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, уласхоорондын олон эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаа. Дэлхэйн 60 гаран орониие түлөөлһэн сессидэ хабаадагшад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө олониитын хүдэлөөе үргэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, уласхоорондын шахардуу байдал тэхэришэгүйгөөр һуларуулха, бүхы дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангаха уряатайгаар дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэ хандаһан уряа сесси дээрэ абтаа.

Эб найрамдалай тала баригшадай бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй зорилгонууд тухай программна документ сесси дээрэ абтаһан байна.

Сессидэ хабаадагшад вьетнам арадта бэшэг эльгээхэдээ, амгалан байдал байгуулдаг Вьетнамай арадые хэлбэришэгүйгөөр дэмжэжэ байһан тухайдаа баталба.

Португалиин Революционно Соведтэ, Саг зуурын правительствада бэшэг эльгээхэдээ, бүхы түбинүүдэй эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд Португалиин арадтай һанал нэгэтэй юм гэжэ мэдүүлээ.

Сессидэ хабаадагшад фашис шорон түрмэдэ тамалагдан зобоогдожо байһан Чилиин Генеральна секретарь Луис Корваланда телеграмма эльгээбэ. «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын ленинскэ шан олгогдоһоорнь тэрэниие халуунаар амаршалһан байна.

ВСМ-эй Президиумэй шиидхэбэреэр, соёлой талаар Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шан элитэ мэдээжэ совет уран зохёолшо М. А. Шолоховто олгогдобо. Финляндиин президент У. Кекконен, Кипрэй президент архиепископ Макариос, Палестиные сүлөөлхэ эмхиин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Я. Арафат, ДРВ-гэй правительство, РЮВ-эй ВРП, апартеидэй талаар ООН-ой тусхай комитет, колониие үгы хэхэ комитет Фредерик Жолио-Кюриин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медальнуудаар» шагнагдаа.

Анна Зегерс, Долорес Ибаррури, Густа Фучикова ВСМ-эй Президиумэй хүндэтэ гэшүүдээр һунгагдаба.

ЛИССАБОН

ХАНИ НҮХЭДТӨӨ АЙЛШАЛБА

ТАСС

Хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан В. В. Николаева-Терешкова Блта-Алентеж гэжэ провинцида хүрэжэ, ажалшадай түлөөлэгшэдтэй уулзаһан байна. Койна гэжэ нютагта совет хүндэтэ айлшанай ошоходонь, Баррейре гэжэ промышленна районой хүдэлмэришэд халуунаар амаршалба. Коммунистнууд эндэ ехэ нүлөөтэй юм.

Сетубалда болоһон митинг СССР-эй ба Португалиин арадуудай хоорондохи хани барисаанай жагсаал болоо.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-космонавт июниин 2-то фашизмда эсэргүү революциин һүлдэ болоһон Грандула хотодо хүрэбэ. Хотын ба дүтэ шадархи һууриин тосхонуудай хүн зон тэрэниие халуунаар угтаһан байна.

В. В. Николаева-Терешковада Грандула хотын хүндэтэ эрхэтэн гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон тухай нютагай муниципалитедэй түрүүлэгшэ соносхоо.

ЛИССАБОН

Португалида уулзалга болобо

ТАСС

В. В. Николаева-Терешкова шэнэ демократическа Португалиин хүн зоной ажабайдалтай танилсажа үргэлжэлһөөр. Июниин 2-то тэрэ авиационно музей соо орожо хараһан байна.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-космонавт хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ тэмдэглэл хэхэдээ, Португалиин мүнөөнэй авиаторнуудай амжалтые амаршалан һайшааба. В. В. Николаева-Терешковагай Лиссабондохи ВВС-эй баазада хүрэхэдэнь, тэрэнэй хүндэлэлдэ сайлалга хэгдэһэн байгаа.

Июниин 3-най үглөөгүүр В. В. Николаева-Терешкова Лиссабоной университедэй медицинскэ факультедэй студентнэртэй уулзаа.

ЛИМЭ

ХОРХЕ дель ПРАДЫН ҮГЭ

ТАСС

Орон доторхи социально-экономическа үндэһэн хубилалтануудые дэмжэдэг Перугай түрүү үзэлтэй ба патриотическа бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ уряатайгаар Перугай Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Хорхе дель Прадо хандаба.

Хорхе дель Прадо Перугай коммунис залуушуул (ПКМ) гэдэг эмхиин түлөөлэгшэдэй эндэ үнтэрһэн суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, империализм ба олигархида эсэргүү хүсэтэ фронт байгуулхын түлөө, эхилжэ байһан хубилалтануудые саашадань үргэдхэн гүнзэгырүүлхын түлөө ажалшадтай хамта тэмсэхэ гээшэ хүбүүд, басагадай уялга болоно. Революционно туйлалтануудые шэн зоригтойгоор хамгаалдаг хүдэлмэришэн ангиин союзник болохо ПКМ-эй үүргые тэрэ үндэрөөр сэгнэбэ.

Перугай революциие дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүсэнүүд, социалис гүрэнүүд, нэн түрүүн Советскэ Союз үргэнөөр дэмжэнэ гэжэ Хорхе дель Прадо тэмдэглэбэ.

СТОКГОЛЬМ

СТОКГОЛЬМДОХИ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ТАСС

Уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалга Европо түбидэ амгалан байдал хангана. Советскэ Союзай эб найрамдалта политика, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ажал ябуулга энэ талаар шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ гэжэ ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек эндэ ерээд байһан Польшын Арадай Республикын делегациин хүндэлэлдэ Швециин правительствын эмхидхэһэн обедэй үедэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Энэ зүблөөе оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар дары түргөөр дүүргэхын түлөө ПНР, Швеци тэмсэнэ гэжэ Э. Герек тэмдэглэбэ. Энэ зүблөөе зарлалгада, тэрэниие үнгэргэлгэдэ манай хоёр орон нилээд ехэ үүргэ дүүргэһэн байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Хоёр ороной ёһо заншалые хүндэлжэ, хани хүршэ ёһоной харилсаагаа хүгжөөхые Швециин правительство хүсэнэ гэжэ Швециин премьер-министр У. Пальме эндэ мэдүүлээ.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретариат — 2-66-76, общественная приемная — 2-56-62.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04495. Заказ № 0044